

2025/2433

5.12.2025

KOMISJONI OTSUS (EL) 2025/2433,

29. juuli 2025,

**abikava SA.51501 (2021/C) (ex 2019/NN) (ex 2018/N) kohta, mida Tšehhi rakendas
põllumajandusliku esmatootmisega tegelevate suurettevõtjate kasuks**

(teatavaks tehtud numbri C(2025) 5149 all)

(Ainult tšehhikeelne tekst on autentne)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut (edaspidi „ELi toimimise leping“), eriti selle artikli 108 lõike 2 esimest lõiku,

olles kutsunud huvitatud isikuid üles esitama märkusi vastavalt eespool nimetatud sättele ⁽¹⁾ ja võttes nende märkusi arvesse

ning arvestades järgmist:

1. MENETLUS

- (1) 29. juuni 2018. aasta kirjaga teatas Tšehhi komisjonile abikavast SA.51501 (2018/N) „Tšehhi. Abi suurettevõtete kindlustusmaksete jaoks“, millega nähakse ette abi selliste kindlustusmaksete maksmiseks, mis katavad kahju, mille on põllumajanduskultuuridele või kariloomadele tekitanud loodusõnnetused, ebasoodsad ilmastikutingimused ning taimetahjustajad või loomataudid (edaspidi „kava“).
- (2) Komisjon küsis lisateavet 24. augusti 2018. aasta, 8. oktoobri 2018. aasta, 17. detsembri 2018. aasta, 6. märtsi 2019. aasta, 28. mai 2019. aasta ja 8. jaanuari 2020. aasta kirjaga. Tšehhi ametiasutused esitasid lisateavet 18. septembri 2018. aasta, 18. jaanuari 2019. aasta, 23. aprilli 2019. aasta, 23. septembri 2019. aasta ja 10. veebruari 2020. aasta kirjaga.
- (3) Kava esialgse uurimise käigus saadud teabest ilmnes, et suurettevõtjatele oli juba antud teatavat abi selliste kindlustusmaksete maksmiseks, mis katavad kahju, mille on põllumajanduskultuuridele või kariloomadele tekitanud loodusõnnetused, ebasoodsad ilmastikutingimused ning taimetahjustajad või loomataudid (edaspidi „üksikabi“). Tšehhi ametiasutused andsid seda abi kava SA.49594 (2017/XA) ⁽²⁾ alusel, võttes arvesse, et abisaajad kvalifitseerusid VKEks.
- (4) 12. jaanuaril 2021 võttis komisjon vastu 12. jaanuari 2021. aasta otsuse C(2021) 34 final ⁽³⁾ (edaspidi „menetluse algatamise otsus“), milles teatas Tšehhile, et on otsustanud algatada ELi toimimise lepingu artikli 108 lõikes 2 sätestatud menetluse seoses i) üksikabiga ja ii) kavaga. Menetluse algatamise otsus avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* ⁽⁴⁾.
- (5) Tšehhi ametiasutused esitasid oma märkused 19. veebruari 2021. aasta kirjaga.
- (6) Komisjon teistelt huvitatud isikutelt märkusi ei saanud.
- (7) Komisjon küsis Tšehhi ametiasutustelt lisateavet 4. augusti 2023. aasta, 8. veebruari 2024. aasta ja 6. juuni 2024. aasta kirjaga. Tšehhi ametiasutused vastasid 24. augusti 2023. aasta, 28. veebruari 2024. aasta ja 26. juuni 2024. aasta kirjaga.

⁽¹⁾ ELT C 60, 19.2.2021, lk 54.

⁽²⁾ SA.49594 (2017/XA) „Abi kindlustusmaksete tasumiseks“, TAM.

⁽³⁾ *Samas*.

⁽⁴⁾ *Samas*.

2. OTSUSE KOHALDAMISALA

- (8) Käesolevas otsuses hinnatakse i) kava ja ii) põhjenduses 3 osutatud üksikabi kokkusobivust siseturuga.

3. KAVA KIRJELDUS

3.1. Eesmärk

- (9) Kava eesmärk on anda abi kindlustusmaksete tasumiseks, tehes sellega kindlustuse põllumajandussaaduste esmatootmise sektorile laialdaselt kättesaadavaks. Kindlustust peetakse tõhusaks riskijuhtimise vahendiks, mis pakub põllumajandustootjatele suuremat kaitset ettenägematute kahjude eest. Kava raames antakse abi selliste kindlustusmaksete tasumiseks, mis katavad põllumajanduskultuure ja kariloomi.

3.2. Kestus

- (10) Kava on kavandatud kehtima alates kava heaks kiitva komisjoni otsuse teatavastegemisest kuni 31. detsembrini 2024.

3.3. Õiguslik alus

- (11) Õigusliku aluse moodustavad järgmised õigusaktid:

- a) põllumajandusseadus nr 252/1997, muudetud kujul (Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů), eelkõige selle paragrahvi 2da lõike 2 punkt c ja lõike 3 punkt f;
- b) suurettevõtjate kindlustusabi andmise normide eelnõu, mille on koostanud põllumajanduse ja metsanduse toetus- ja tagatisfond (edaspidi „abi andmise põhimõtted“) (Zásady pro poskytování finanční podpory pojištění pro velké podniky Podpůrným a garančním rolnickým a lesnickým fondem, a.s.).

3.4. Eelarve

- (12) Kava kogueelarve on hinnanguliselt 690 miljonit Tšehhi krooni (ligikaudu 25,8 miljonit eurot ⁽³⁾). Abi rahastatakse riigieelarvest.
- (13) Abi andev asutus on põllumajanduse ja metsanduse toetus- ja tagatisfond (Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a.s.). Tegemist on eriotstarbelise valitsusasutusega, mille juriidiline vorm on aktsiaselts ja mille aktsiad kuuluvad 100 % riigile. Fond tegutseb abi andva asutusena põllumajandusseaduse nr 252/1997 paragrahvi 2da alusel.

3.5. Abivorm

- (14) Abi antakse otsetoetustena. Tšehhi ametiasutused peavad seda abivormi kindlustusmaksete kulude katmiseks kõige sobivamaks.

3.6. Abisaajad

- (15) Kava on mõeldud põllumajandussaaduste esmatootmisega tegelevate suurettevõtjate toetamiseks.
- (16) Abisaajaid on hinnanguliselt üle 1 000.
- (17) Tšehhi ametiasutused kinnitasid, et raskustes olevad ettevõtjad põllumajandus- ja metsandussektoris ning maapiirkondades antavat riigiabi käsitlevate suuniste ⁽⁴⁾ (edaspidi „2023. aasta suunised“) punkti 33 alapunkti 63 tähenduses ei ole kava raames abikõlblikud.

⁽³⁾ Menetluse algatamise otsuse põhjendus 6. Tšehhi krooni ja euro vahetuskurss kavast teatamise kuupäeval (29. juuni 2018) oli 1 Tšehhi kroon = 0,03841 eurot.

⁽⁴⁾ ELT C 485, 21.12.2022, lk 1.

- (18) Samuti kohustused Tšehhi ametiasutused peatama teatatud abi maksmise, kui abisaaja käsutuses oli veel varem saadud ebaseaduslik abi, mis oli komisjoni otsusega (mis käsitles kas üksikabi või abikava) kuulutatud siseturuga kokkusobimatuks, seniks, kuni abisaaja on kogu ebaseadusliku abi, siseturuga kokkusobimatu abi ja vastavad intressid tagasi maksnud või blokeeritud kontole maksnud.

3.7. Lisateave

- (19) Tšehhi kavatseb teatatud kavaga täiendada olemasolevat abimeedet SA.49594 (2017/XA), mis kehtis alates 1. jaanuarist 2018 ⁽⁷⁾. See meede vabastati teatamiskohustusest komisjoni määruse (EL) nr 702/2014 ⁽⁸⁾ (edaspidi „põllumajanduse grupierandi määrus“) alusel ja selle kohaldamisala piirdus VKEdega. Seega kavatseb Tšehhi teatatud abiga panna aluse abi andmiseks suurettevõtjatele.
- (20) Riikliku õigusliku aluse kohaselt on „loodusõnnetused“ maavärinad, laviinid, maalihked ja üleujutused, tornaadod ning looduslikud metsatulekahjud. „Ebasoodsad ilmastikutingimused“ on sellised ebasoodsad ilmastikutingimused nagu pakane, torm ja rahe, jää, tugev või pikaajaline vihm, põud või muud ebasoodsad kliimatingimused. „Taimetõrjajad“ on kõik taimedele või taimsetele toodetele kahjulikud taimed, loomade või patogeeni liigid, tüved või biotüübid.

Abi põllumajanduskultuuridele tekitatud kahjude vastu kindlustamiseks

- (21) Abi võib anda tootjatele, kes sõlmivad enda nimel saagikindlustuslepingu ja tasuvad asjaomase aasta eest kindlustusmakseid vähemalt 1 000 Tšehhi krooni (ligikaudu 37,4 eurot). Põllumajanduskultuuridena ei käsitata metsi ja metsataimlaid.
- (22) Abi osakaal sõltub põllumajanduskultuuri liigist. See jääb vahemikku 35–65 % erikultuuride saagikindlustuse dokumenteeritud kuludest asjaomasel aastal. Muude põllumajanduskultuuride puhul jääb abi osakaal vahemikku 10–50 % kindlustuse dokumenteeritud kuludest asjaomasel aastal.
- (23) Mõiste „erikultuurid“ tähistab eelkõige järgmist:
- a) püsilikultuurid, sealhulgas taimlate kultuurid, st viinamarjad, humal, puuviljad (aprikoosid, õunad, pirnid, kirsid, virsikud, sõstrad, karusmarjad, päiklid, mandlid, küdoonia, ploomid, kreedid, renklöödploomid, vaarikad, põldmarjad, pihlakad, arooniad, kastanid);
 - b) maasikad;
 - c) kartulid;
 - d) suhkrupeet;
 - e) köögiviljad;
 - f) ilutaimed, sealhulgas taimlate kultuurid, ravim-, lõhna- ja maitsetaimed, moonid;
 - g) kiudtaimed (lina ja kanep);
 - h) seemneks kasvatatavate rohhtaimede ja ristiku tootmine.

Abi kariloomadele tekitatud kahjude vastu kindlustamiseks

- (24) Abi võib anda kariloomakasvatajatele, kes sõlmivad enda nimel kariloomade kindlustuslepingu ja tasuvad asjaomase aasta eest kindlustusmakseid vähemalt 1 000 Tšehhi krooni (ligikaudu 37,4 eurot).

⁽⁷⁾ Enne 1. jaanuari 2018 anti abi kava SA.40185 (2014/XA) alusel.

⁽⁸⁾ Komisjoni 25. juuni 2014. aasta määrus (EL) nr 702/2014 Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi põllumajandus- ja metsandussektoris ja maapiirkondades tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 193, 1.7.2014, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2014/702/oj>).

- (25) Abi osakaal jääb vahemikku 35–65 % kindlustuse dokumenteeritud kuludest.

Lisatingimused

- (26) Tšehhi ametiasutused kinnitasid, et kindlustusmaksed peavad piirduma hüvitisega, mis ei ületa asjaomaste sündmuste tekitatud kahju hüvitamise kulusid (põhjendus 20), ning et need võivad katta ainult tegeliku toodangu enne kahju tekkimist. Lisaks ei nõuta ega määratleta kindlustuslepingutega tulevase põllumajandusliku toodangu liiki ega kogust.
- (27) Tšehhi ametiasutused kinnitasid, et abi ei tohi piirduda üheainsa kindlustusandja või kindlustusandjate rühma pakutava kindlustusega ning abi tingimuseks ei tohi olla kindlustuslepingu sõlmimine Tšehhis asuva kindlustusandjaga.
- (28) Abitaotlejad peavad sõlmima kindlustuslepingu kindlustusandjaga, kellel on abi andva asutusega koostööleping⁽⁹⁾. Iga kindlustusandja võib taotleda sellise koostöölepingu sõlmimist abi andva asutusega.
- (29) Vastavalt riiklikule õiguslikule alusele ja Tšehhi ametiasutuste kinnitusele tuleb abitaotlus esitada enne kindlustusmakse tasumist.
- (30) Abitaotlus peab sisaldama taotleja nime ja ettevõtja suurust, projekti või tegevuse kirjeldust, sealhulgas selle asukohta ning algus- ja lõppkuupäeva, projekti või tegevuse läbiviimiseks vajalikku abisummat ja abikõlblikke kulusid.
- (31) Taotlejad peavad taotluses selgitama, mis oleks juhtunud siis, kui abi ei oleks antud (vastupidine stsenaarium), ja esitama taotluses kirjeldatud vastupidise stsenaariumi toetuseks dokumentaalsed tõendid. Taotluse saamisel peab abi andev asutus kontrollima vastupidise stsenaariumi usutavust ja veenduma, et abil on nõutav ergutav mõju.
- (32) Abi ei tohi kumuleerida muude kohalike, piirkondlike, riiklike või liidu abikavade raames saadud abiga ega samade abikõlblike kulude jaoks antava sihtotstarbelise üksikabiga.
- (33) Abi andev asutus arvutab abi andmise hetkel mittediskrimineerival viisil abi ülemmäära ja maksimaalse abisumma. Abikõlblike kulude aluseks peavad olema selged ja ajakohased dokumentaalsed tõendid. Abi osakaalu ja abikõlblike kulude arvutamisel tuleb kõigi kasutatavate arvnäitajate puhul lähtuda summadest, millest ei ole makse ega muid tasusid maha arvatud.
- (34) Käibemaks ei ole abikõlblik, välja arvatud juhul, kui see ei ole riigisiseste õigusnormide kohaselt tagastatav.
- (35) Tšehhi ametiasutused selgitasid, et eeldatavasti puudub kaval keskkonnamõju, kuna see seisneb ainult abi andmises kindlustusmaksete tasumiseks.
- (36) Tšehhi strateegiakavas see meede ei sisaldu, kuid kava oli kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115⁽¹⁰⁾ artikli 5 punktis a sätestatud ühise põllumajanduspoliitika (edaspidi „ÜPP“) üldeesmärgiga soodustada konkurentsivõimelise ja vastupidava põllumajandussektori arengut ning määruse artikli 6 lõike 1 punktides a ja b sätestatud ÜPP erieesmärgiga toetada põllumajandusettevõtte elujõulisust tagavat sissetulekut ja põllumajandussektori vastupanuvõimet ning suurendada põllumajandusettevõtete konkurentsivõimet.

⁽⁹⁾ Asjaomaste kindlustusandjate loetelu on kättesaadav aadressil <https://www.pgrlf.cz/programy/podpora-pojisteni-2/podpora-pojisteni/spolupracujici-pojistovny/>.

⁽¹⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2. detsembri 2021. aasta määrus (EL) 2021/2115, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatistfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013 (ELT L 435, 6.12.2021, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2115/oj>).

- (37) Tšehhi ametiasutused kinnitasid, et avaldavad Euroopa Komisjoni läbipaistvusmoodulis ⁽¹¹⁾ kava täisteksti ja selle rakendussätted või õigusliku aluse, abi andva asutuse nime ja üle 60 000 euro suurust üksikabi saanud abisaajate nimed ⁽¹²⁾. Tšehhi ametiasutused kinnitasid, et selline teave avaldatakse pärast abi andmise otsuse tegemist, seda säilitatakse vähemalt kümme aastat ja see on üldsusele piiranguteta kättesaadav.
- (38) Tšehhi ametiasutused kohustasid kohandama kava vastavalt uutele eeskirjadele, ⁽¹³⁾ mis kehtivad alates 1. jaanuarist 2023, ja kohaldama neid eeskirju kava suhtes ⁽¹⁴⁾.

4. ÜSIKABI KIRJELDUS

4.1. Eesmärk

- (39) Üksikabi eesmärk oli muuta kindlustus põllumajandussektoris laialdaselt kättesaadavaks, hüvitades osaliselt kindlustusmaksete kulud. Abikõlblik kindlustus hõlmas põllumajanduskultuure ja kariloomi.

4.2. Kestus

- (40) Üksikabi anti ajavahemikus 1. jaanuarist 2018 kuni 31. detsembrini 2022.

4.3. Õiguslik alus

- (41) Tšehhi andis üksikabi kava SA.49594 (2017/XA) alusel.

4.4. Eelarve

- (42) Üksikabi eelarve ei ole kindlaks määratud. Kuigi ametliku uurimise käigus õnnestus kindlaks teha üks sellise üksikabi saaja (põhjendus 261), võisid üksikabi saada ka teised abisaajad. Igal juhul rahastati üksikabi riigieelarvest.
- (43) Abi andev asutus oli põllumajanduse ja metsanduse toetus- ja tagatisfond (Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a.s.). Tegemist on eriotstarbelise valitsusasutusega, mille juriidiline vorm on aktsiaselts ja mille aktsiad kuuluvad 100 % riigile. Fond tegutseb abi andva asutusena põllumajandusseaduse nr 252/1997 paragrahvi 2da alusel.

4.5. Abivorm

- (44) Üksikabi anti otsetoetustena. Tšehhi ametiasutused pidasid seda vormi kindlustusmaksete kulude katmiseks kõige sobivamaks.

4.6. Abisaajad

- (45) Üksikabi saajad olid põllumajandussaaduste esmatootmisega tegelevad suurettevõtjad.
- (46) Tšehhi ametiasutused kinnitasid, et raskustes olevad ettevõtjad põllumajandus- ja metsandussektoris ning maapiirkondades antavat riigiabi käsitlevate suuniste punkti 33 alapunkti 63 tähenduses ei ole abikõlblikud.

⁽¹¹⁾ <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public/search/home/>.

⁽¹²⁾ Suuniste I osa jao 3.2.4 kohaselt on liikmesriigid kohustatud avaldama nende abisaajate nimed, kes saavad üle 10 000 euro suurust üksikabi, võrreldes 2014. aasta suuniste kohase üle 60 000 euro suuruse üksikabiga. Tšehhi ametiasutused kohustasid kohandama kava vastavalt uutele eeskirjadele (põhjendus 38).

⁽¹³⁾ Euroopa Liidu suunistes riigiabi kohta põllumajandus- ja metsandussektoris ning maapiirkondades aastateks 2014–2020.

⁽¹⁴⁾ 21. veebruaril 2023. aasta kirjaga andis Tšehhi oma tingimusteta nõusoleku muuta oma olemasolevaid abikavasid, et need oleksid hiljemalt 30. juuniks 2023 kooskõlas 2023. aasta suunistega.

- (47) Samuti ei antud üksikabi abisaajatele, kelle käsutuses oli veel varem saadud ebaseaduslik abi, mis oli komisjoni otsusega (mis käsitles kas üksikabi või abikava) kuulutatud siseturuga kokkusobimatuks, seniks, kuni asjaomane abisaaja on kogu ebaseadusliku abi, siseturuga kokkusobimatu abi ja vastavad intressid tagasi maksnud või blokeeritud kontole maksnud.

4.7. Lisateave

- (48) Kava SA.49594 (2017/XA) raames on „loodusõnnetused“ maavärinad, laviinid, maalihked ja üleujutused, tornaadod ning looduslikud metsatulekahjud. „Ebasoodsad ilmastikutingimused“ on sellised ebasoodsad ilmastikutingimused nagu pakane, torm ja rahe, jää, tugev või pikaajaline vihm, pöud või muud ebasoodsad kliimatingimused. „Taimelahustajad“ on kõik taimedele või taimsetele toodetele kahjulikud taimede, loomade või patogeenide liigid, tüved või biotüübid.

Abi põllumajanduskultuuridele tekitatud kahjude vastu kindlustamiseks

- (49) Abi võis anda tootjatele, kes sõlmisid enda nimel saagikindlustuslepingu ja tasusid asjaomase aasta eest kindlustusmaksid vähemalt 1 000 Tšehhi krooni (ligikaudu 37,4 eurot). Põllumajanduskultuuridena ei käsitata metsi ja metsataimlaid.
- (50) Abi osakaal sõltus põllumajanduskultuuri liigist. See jäi vahemikku 35–65 % erikultuuride saagikindlustuse dokumenteeritud kuludest asjaomasel aastal. Muude põllumajanduskultuuride puhul jäi abi osakaal vahemikku 10–50 % kindlustuse dokumenteeritud kuludest asjaomasel aastal.
- (51) Mõiste „erikultuurid“ tähistab eelkõige järgmist:
- a) püsilikultuurid, sealhulgas taimlate kultuurid, st viinamarjad, humal, puuviljad (aprikoosid, õunad, pirnid, kirsid, virsikud, sõstrad, karusmarjad, päiklid, mandlid, küdoonia, ploomid, kreedid, renklodploomid, vaarikad, põldmarjad, pihlakad, arooniad, kastanid);
 - b) maasikad;
 - c) kartulid;
 - d) suhkrupeet;
 - e) kõögiviljad;
 - f) ilutaimed, sealhulgas taimlate kultuurid, ravim-, lõhna- ja maitsetaimed, moonid;
 - g) kiudtaimed (lina ja kanep);
 - h) seemneks kasvatatavate rohttaimede ja ristiku tootmine.

Abi kariloomadele tekitatud kahjude vastu kindlustamiseks

- (52) Abi võis anda kariloomakasvatajatele, kes sõlmisid enda nimel kariloomade kindlustuslepingu ja maksid asjaomase aasta eest kindlustusmaksid vähemalt 1 000 Tšehhi krooni (ligikaudu 37,4 eurot).
- (53) Abi osakaal jäi vahemikku 35–65 % kindlustuse dokumenteeritud kuludest.

Lisatingimused

- (54) Tšehhi ametiasutused kinnitasid, et kindlustusmaksed pidid piirduma hüvitisega, mis ei ületa asjaomaste sündmuste tekitatud kahju hüvitamise kulusid (põhjendus 20), ning et need võisid katta ainult tegeliku toodangu enne kahju tekkimist. Lisaks ei nõuta ega määratleta kindlustuslepingutega tulevase põllumajandusliku toodangu liiki ega kogust.

- (55) Tšehhi ametiasutused kinnitasid, et abi ei tohtinud piirduda üheainsa kindlustusandja või kindlustusandjate rühma pakutava kindlustusega ning abi tingimuseks ei tohtinud olla kindlustuslepingu sõlmimine Tšehhis asuva kindlustusandjaga.
- (56) Abitaotlejad pidid sõlmima kindlustuslepingu kindlustusandjaga, kellel oli abi andva asutusega koostööleping ⁽¹⁵⁾. Iga kindlustusandja võis taotleda sellise koostöölepingu sõlmimist toetust andva asutusega.
- (57) Vastavalt kavale SA.49694 (2017/XA) ja Tšehhi ametiasutuste kinnitusele tuli abitaotlus esitada enne kindlustusmakse tasumist.
- (58) Abitaotlus pidi sisaldama taotleja nime ja ettevõtja suurust, projekti või tegevuse kirjeldust, sealhulgas selle asukohta ning algus- ja lõppkuupäeva, projekti või tegevuse läbiviimiseks vajalikku abisummat ja abikõlblikke kulusid.
- (59) Abi ei tohtinud kumuleerida muude kohalike, piirkondlike, riiklike või liidu abikavade raames saadud abiga ega samade abikõlblike kulude jaoks antud sihtotstarbelise üksikabiga.
- (60) Abi andev asutus pidi abi andmise hetkel arvutama mittediskrimineerival viisil abi ülemmäära ja maksimaalse abisumma. Abikõlblike kulude kohta tuli esitada selged ja ajakohased dokumentaalsed tõendid. Abi osakaalu ja abikõlblike kulude arvutamisel tuli kõigi kasutatavate arvnäitajate puhul lähtuda summadest, millest ei ole makse ega muid tasusid maha arvatud.
- (61) Käibemaks ei olnud abikõlblik, välja arvatud juhul, kui see ei olnud riigisiseste õigusnormide kohaselt tagastatav.
- (62) Tšehhi ametiasutused selgitasid, et abil puudus keskkonnamõju, kuna sellega üksnes hüvitati osa kindlustusmaksetest.
- (63) Tšehhi strateegiakava ega Tšehhi maaelu arengukava aastateks 2014–2020 seda meetet ei sisalda, kuid abi eesmärk on kooskõlas ühise põllumajanduspoliitika (edaspidi „ÜPP“) üldeesmärgiga soodustada konkurentsivõimelise ja vastupidava põllumajandussektori arengut ning ÜPP erieesmärgiga toetada põllumajandusettevõtte elujõulisust tagavat sissetulekut ja põllumajandussektori vastupanuvõimet ning suurendada põllumajandusettevõtete konkurentsivõimet.
- (64) Tšehhi ametiasutused kinnitasid, et avaldavad Euroopa Komisjoni läbipaistvusmoodulis ⁽¹⁶⁾ meetme täisteksti ja selle rakendussätteid või õigusliku aluse, abi andva asutuse nime ja üle 60 000 euro suurust üksikabi saanud abisaajate nimed ⁽¹⁷⁾. Tšehhi ametiasutused kinnitasid, et selline teave avaldatakse pärast abi andmise otsuse tegemist, seda säilitatakse vähemalt kümme aastat ja see on üldsusele piiranguteta kättesaadav.

5. ELI TOIMIMISE LEPINGU ARTIKLI 108 LÕIKE 2 KOHASE MENETLUSE ALGATAMISE ALUSED

- (65) Nagu menetluse algatamise otsuse põhjenduses 67 märgitud, algatas komisjon ELi toimimise lepingu artikli 108 lõike 2 kohase menetluse järgmistel alustel:
- a) komisjonil tekkisid kava puhul kahtlused seoses ajaga, mil ettevõtjad pidid esitama oma abitaotlused. Seetõttu väljendas komisjon ka kahtlusi, kas kõnealune kava vastab (formaalsele) ergutava mõju kriteeriumile;

⁽¹⁵⁾ Asjaomaste kindlustusandjate loetelu on kättesaadav aadressil <https://www.pgrlf.cz/programy/podpora-pojisteni-2/podpora-pojisteni-spolupracujici-pojistovny/>.

⁽¹⁶⁾ <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public/search/home/>.

⁽¹⁷⁾ Suuniste I osa jao 3.2.4 kohaselt on liikmesriigid kohustatud avaldama nende abisaajate nimed, kes saavad üle 10 000 euro suurust üksikabi, võrreldes 2014. aasta suuniste kohase üle 60 000 euro suuruse üksikabiga. Tšehhi ametiasutused kohustusid kohandama kava vastavalt uutele eeskirjadele (põhjendus 38).

- b) suurettevõtjatele antud üksikabi puhul tekkisid komisjonil kahtlused seoses vastupidise stsenaariumi esitamisega ja taotluse esitamise ajaga. Seetõttu väljendas komisjon kahtlust, kas selline abi on kooskõlas kehtivate riigiabi eeskirjadega, eelkõige ergutava mõju kriteeriumiga. Konkreetsemalt väljendas komisjon kahtlust seoses vastupidise stsenaariumi esitamisega ja taotluse esitamise ajaga.

5.1. Kahtlused kava kokkusobivuses siseturuga

- (66) ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 kohaselt võib abi pidada siseturuga kokkusobivaks ainult siis, kui see kuulub mõne kõnealuses artiklis sätestatud erandi alla. Kõnealustel juhtudel uuris komisjon, kas ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punktis c sätestatud erand oli kohaldatav.
- (67) ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti c kohaselt võib siseturuga kokkusobivaks pidada abi teatud majandustegevuse või majanduspiirkondade arengu soodustamiseks, kui niisugune abi ei mõjuta ebasoovitavalt kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega.
- (68) Menetluse algatamise otsuses hindas komisjon kava kokkusobivust siseturuga, võttes arvesse sel ajal kehtinud Euroopa Liidu suuniseid riigiabi kohta põllumajandus- ja metsandussektoris ning maapiirkondades aastateks 2014–2020 ⁽¹⁸⁾ (edaspidi „2014. aasta suunised“).
- (69) Täpsemalt hindas komisjon kava kokkusobivust siseturuga 2014. aasta suuniste I osa 3. peatüki („Ühised hindamispõhimõtted“) alusel.
- (70) Hindamise käigus väljendas komisjon kahtlusi, kas kava on vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punktile c siseturuga kokkusobiv, kuna tal oli kahtlusi seoses abitaotluse esitamise ajaga.

Taotluse esitamise aeg

- (71) Vastavalt 2014. aasta suuniste punktile 66 võib abi pidada siseturuga kokkusobivaks üksnes juhul, kui abi muudab ettevõtja käitumist nii, et ta hakkab tegelema lisategevusega, mida ta ilma abita ei teeks või teeks piiratud või eri viisil.
- (72) 2014. aasta suuniste punkti 70 kohaselt leiab komisjon, et abil ei ole abisaajale ergutavat mõju, kui asjaomast tööd või tegevust on alustatud juba enne, kui abisaaja esitab riiklikele ametiasutustele abitaotluse.
- (73) 2014. aasta suuniste punkti 35 alapunkti 25 kohaselt on „projekti või tegevusega seotud tööde algus“ investeringuga seotud tegevuse või ehitustööde alustamine või esimene kindel kohustus tellida seadmeid või teenuseid või muu kohustus, mis teeb projekti või tegevuse pöördumatuks, olenevalt sellest, kumb on varajsem.
- (74) Kava eeskirjade kohaselt tuleb abitaotlus esitada pärast kindlustuslepingu sõlmimist, kuid enne kindlustusmakse tasumist (põhjendus 29).
- (75) Menetluse algatamise otsuse põhjenduses 66 väljendas komisjon kahtlust, kas selline riiklik menetlus on 2014. aasta suuniste punkti 35 alapunktiga 25 kooskõlas, eelkõige kas abitaotlused esitatakse enne kõnealuses alapunktis määratletud „projekti või tegevusega seotud tööde algust“. Komisjon avaldas esialgu arvamust, et käesoleval juhul kujutab kindlustuslepingu sõlmimine esimest õiguslikult siduvat kohustust ja seda hetke tuleb seetõttu käsitada „projekti või tegevusega seotud tööde algusena“. Seetõttu jõudis komisjon esialgsele järeldusele, et 2014. aasta suuniste punkti 70 järgimiseks tuleks taotlused esitada mitte ainult enne kindlustusmakse tasumist, vaid ka enne kindlustuslepingu sõlmimist.

⁽¹⁸⁾ ELT C 204, 1.7.2014, lk 1.

- (76) Nimetatud kaalutluste põhjal väljendas komisjon kahtlust, kas kava vastab riigiabi eeskirjadele, mis käsitlevad ergutavat mõju⁽¹⁹⁾.
- (77) Nendel alustel algatas komisjon ELi toimimise lepingu artikli 108 lõike 2 kohase menetluse ning kutsus kõiki kolmandaid isikuid, keda kõnealune abi võis mõjutada, ja Tšehhit esitama oma märkused. Samal ajal palus komisjon Tšehhil esitada kogu teave, mis võiks aidata abi hinnata.

5.2. Kahtlused üksikabi seaduslikkuses

- (78) Komisjon viitas menetluse algatamise otsuses esialgse uurimise käigus saadud turuteabele, millest ilmnas, et üksikabi on antud teatavatele suurettevõtjatele, kelle abi andev asutus hindas abi andmise ajal ekslikult VKEdeks. Komisjon leidis, et selline hindamine on tehtud puhtalt formaalsetel alustel,⁽²⁰⁾ st kontrollides ainult VKEd määratlevate kriteeriumide formaalset täitmist, võtmata arvesse majanduslikku tegelikkust ja menetluse algatamise otsuse põhjendustes 58–61 esitatud kohtupraktika põhimõtteid. Komisjon leidis, et Tšehh on juba andnud abi abisaajatele, kes abi andmise hetkel ei pruukinud vastata VKE määratlusele⁽²¹⁾ ja kes seetõttu ei võinud kava SA.49594 (2017/XA) raames abi saada. Komisjon leidis seega, et kogu selline üksikabi, mida anti juba enne kava teatavakstegemist ja seega enne selle heakskiitmist, on ebaseaduslik, kuna seda anti ELi toimimise lepingu artikli 108 lõiget 3 rikkudes⁽²²⁾.
- (79) Komisjoni poolt menetluse algatamise otsuses esitatud kaalutlused põhinesid komisjoni tõlgendusel põllumajanduse grupierandi määruse I lisa artikli 4 lõikest 2, nagu on selgitatud kõnealuse otsuse põhjenduses 61. Komisjon täpsustas, et tema tõlgendus põhineb Euroopa Liidu Kohtu ja Euroopa Liidu Üldkohtu (edaspidi „liidu kohtud“) kohtupraktikal, mis juhindub kasuliku mõju põhimõttest.

5.3. Kahtlused üksikabi kokkusobivuses siseturuga

- (80) ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 kohaselt võib abi pidada siseturuga kokkusobivaks ainult siis, kui see kuulub mõne kõnealuses artiklis sätestatud erandi alla. Kõnealustel juhtudel uuris komisjon, kas ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punktis c sätestatud erand oli kohaldatav.
- (81) ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti c kohaselt võib siseturuga kokkusobivaks pidada abi teatud majandustegevuse või majanduspiirkondade arengu soodustamiseks, kui niisugune abi ei mõjuta ebasoovitavalt kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega.
- (82) Menetluse algatamise otsuses hindas komisjon üksikabi kokkusobivust siseturuga, võttes arvesse tol ajal kehtinud 2014. aasta suuniseid.
- (83) Täpsemalt hindas komisjon üksikabi kokkusobivust siseturuga 2014. aasta suuniste I osa 3. peatüki („Ühised hindamispõhimõtted“) alusel.
- (84) Hindamise käigus väljendas komisjon kahtlust, kas ebaseaduslikult antud abi on vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punktile c siseturuga kokkusobiv, eelkõige seoses ergutava mõju olemasoluga. Sellega seoses uuris komisjon kahte tingimust: vastupidise stsenaariumi esitamine ja abitaotluse esitamise aeg.

⁽¹⁹⁾ Menetluse algatamise otsuse põhjendus 66.

⁽²⁰⁾ Menetluse algatamise otsuse põhjendus 57.

⁽²¹⁾ Menetluse algatamise otsuse põhjendus 62.

⁽²²⁾ Menetluse algatamise otsuse põhjendus 42.

Vastupidise stsenaariumi esitamine

- (85) 2014. aasta suuniste punkti 72 kohaselt peavad suurettevõtjatest abisaajad abitaotluses selgitama, mis oleks juhtunud siis, kui abi ei oleks antud, st kirjeldama vastupidist stsenaariumi või alternatiivset projekti või tegevust. Vastupidine stsenaarium peab olema dokumentaalselt tõendatud ning abi andev asutus pidi kontrollima selle usaldusväärsust ja kinnitama selle ergutavat mõju.
- (86) Menetluse algatamise otsuse etapis kahtles komisjon, kas seda nõuet järgiti suurte abisaajate puhul, kes said põhjenduses 3 nimetatud üksikabi. Komisjon leidis, et see tingimus ei olnud täidetud, kuna VKE määratlust oli seoses grupierandi alla kuuluva kava SA.49594 (2017/XA) rakendamisega valesti kohaldatud.
- (87) Sellega seoses viitas komisjon menetluse algatamise otsuses põllumajanduse grupierandi määruse I lisas sätestatud VKE määratluse teatavatele elementidele ja liidu kohtute asjakohasele kohtupraktikale, ⁽²³⁾ millele on viidatud ka käesoleva otsuse põhjendustes 78 ja 79.
- (88) Grupierandi alla kuuluva kava raames võisid abisaajateks olla ainult VKEd, mistõttu neil ei olnud vaja esitada vastupidist stsenaariumi. Seetõttu väljendas komisjon kahtlust, kas üksikabi saajad esitasid sellise abi ergutava mõju kindlakstegemiseks vajaliku vastupidise stsenaariumi ⁽²⁴⁾.

Taotluse esitamise aeg

- (89) Vastavalt 2014. aasta suuniste punktile 66 võib abi pidada siseturuga kokkusobivaks üksnes juhul, kui abi muudab ettevõtja käitumist nii, et ta hakkab tegelema lisategevusega, mida ta ilma abita ei teeks või teeks piiratud või eri viisil.
- (90) 2014. aasta suuniste punkti 70 kohaselt leiab komisjon, et abil ei ole abisaajale ergutavat mõju, kui asjaomast tööd või tegevust on alustatud juba enne, kui abisaaja esitab riiklikele ametiasutustele abitaotluse.
- (91) 2014. aasta suuniste punkti 35 alapunkti 25 kohaselt on „projekti või tegevusega seotud tööde algus“ investeringuga seotud tegevuse või ehitustööde alustamine või esimene kindel kohustus tellida seadmeid või teenuseid või muu kohustus, mis teeb projekti või tegevuse pöördumatuks, olenevalt sellest, kumb on varajasem.
- (92) Käesolevas juhtumis tuli abitaotlus esitada pärast kindlustuslepingu sõlmimist, kuid enne kindlustusmakse tasumist (käesoleva otsuse põhjendus 29).
- (93) Menetluse algatamise otsuse põhjenduses 62 väljendas komisjon kahtlust, kas abisaajad, kes said üksikabi tänu sellele, et nad olid ekslikult liigitatud VKEdes, olid esitanud vastupidise stsenaariumi.
- (94) Seega otsustas komisjon algatada üksikabi suhtes ELi toimimise lepingu artikli 108 lõike 2 kohase menetluse, „kuna tekkisid kahtlused seoses vastupidise stsenaariumi esitamisega ja taotluse esitamise ajaga“ ⁽²⁵⁾.

6. TŠEHHI TÄHELEPANEKUD

- (95) Tšehhi teatas komisjonile, et kava raames ei ole abitaotluste esitamiseks ühtegi konkurssi algatatud. Seega ei antud kava raames abi enne kuupäeva, mil Tšehhi ametiasutused esitasid oma märkused menetluse algatamise otsuse kohta.
- (96) Tšehhi teatas komisjonile, et tavapärase haldusliku järelkontrolli käigus tehti kindlaks, et mitu abisaajat, kes said abi grupierandi alla kuuluva kava SA.49594 (2017/XA) alusel, olid suurettevõtjad. Kuna tol ajal puudus suurettevõtjate jaoks õiguslik alus ja kõnealune grupierandi alla kuuluv kava piirdus VKEdega (põhjendus 19), kehtestas Tšehhi nende abisaajate suhtes tagasinõudmismenetlused. Tšehhi esitas nende abisaajate loetelu, keda tagasinõudmine puudutas.

⁽²³⁾ Menetluse algatamise otsuse põhjendused 58–61.

⁽²⁴⁾ Menetluse algatamise otsuse põhjendus 62 ja põhjenduse 67 esimene punkt.

⁽²⁵⁾ Menetluse algatamise otsuse põhjenduse 67 esimene punkt.

- (97) Tšehhi esitas ka järgmise muude kontrollitud abisaajate loetelu, kelle puhul Tšehhi ametiasutuste andmetel ei avastatud järelkontrolli käigus ühtegi õigusnormide rikkumist: AGROPARKL s.r.o., Podnik pro výrobu vajec v Kosičkách s.r.o., Zemědělský podnik Kvasicko, a.s., MEZILEŠ s.r.o., MORAVA-HOP s.r.o., AGRO Jesenice u Prahy a.s., ZEPOS a.s., AGROSERVIS 1. zemědělská a.s. Višňové, JAROS s.r.o., Zea a.s., ZEV Šaratice a.s., Agro družstvo Sebranice, PRODEM a.s. Havlíčkův Brod, Zemědělské družstvo Radiměř, Zemědělské družstvo Květná, Zemědělské družstvo Vendolí, Rostěnice a.s., Agria a.s., ZD Krásná Hora nad Vltavou a.s., Zemědělské družstvo Dolany, ČESKÁ VEJCE FARMS, s.r.o., DRUKO STRŽÍŽOV s.r.o., FARMA VESELKA s.r.o., KLADRUBSKÁ a.s., Lužanská zemědělská a.s., Vlčnovská zemědělská a.s. ja Zemědělská společnost Blšany s.r.o.
- (98) Seoses menetluse algatamise otsuse põhjenduses 62 nimetatud komisjoni kahtlustega (st et mõned abisaajad ei pruukinud abi andmise hetkel vastata VKE määratlusele) väitis Tšehhi, et need abisaajad ei esitanud vastupidiseid stsenaariume. Tšehhi väitis, et vastavalt grupierandi alla kuuluvale kavale SA.49594 (2017/XA) ja kooskõlas põllumajanduse grupierandi määruises sätestatud nõuetega anti abi ainult VKEdele. Seetõttu ei nähtud grupierandi alla kuuluvat kavas ette vastupidise stsenaariumi tingimust.
- (99) Tšehhi väitis, et kui tuvastatud haldusvead (käesoleva otsuse põhjendus 96) välja arvata, ei antud abi abisaajatele, kes ei oleks nende suuruse tõttu grupierandi alla kuuluva kava alusel abikõlblikud. Tšehhi ametiasutuste sõnul hinnati seda tingimust alati siduva liidu õiguse, eelkõige põllumajanduse grupierandi määruise I lisas sätestatud normide alusel.

6.1. Teatavate abisaajate liigitamine VKEdeks

- (100) Tšehhi ametiasutused viitasid konkreetsetl põllumajanduse grupierandi määruise I lisa artikli 4 lõikele 2, milles on sätestatud: „Kui ettevõtja leiab kontode sulgemise kuupäeval, et ta on aasta jooksul ületanud või langenud allapoole artiklis 2 sätestatud töötajate arvu või rahalisi ülemmäärasid, ei too see kaasa keskmise suurusega, väikese või mikroettevõtte staatuse kaotust, välja arvatud juhul, kui ülemmäärasid ületatakse kahel järjestikusel arvestusperioodil“.
- (101) Tšehhi ametiasutused rõhutasid, et sellele reeglile ei ole erandeid ja et see säte on sõnastatud üldreeglina, mis kehtib automaatselt, kui on leitud, et selle eeldused on kehtivad ja tõesed. Nad märkisid veel, et ettevõtja omandistruktuuri muutus pärast ühinemist või omandamist toob järjekindlalt kaasa VKE staatusega seotud kohaldatavate künnisväärtuste ületamise. Sellega seoses pidas Tšehhi põhjendamatuks menetluse algatamise otsuse põhjendust 60, milles komisjon leidis, et sellistele ettevõtjatele abi andmine on vastuolus ergutava mõju põhimõttega.
- (102) Tšehhi leiab, et kui põllumajanduse grupierandi määruise I lisa artikli 4 lõikes 2 sätestatud reeglit ei kohaldataks formaalselt, vaid võetaks arvesse majanduslikku tegelikkust, kasutataks teistsugust sõnastust, näiteks: „Käesolevat reeglit ei kohaldata, kui on ilmne, et muutus on püsiv“. Ainult sel juhul võiks ja peaks majanduslik tegelikkus kajastuma reegli kohaldamises ning seda kõigil asjaoludel, mitte ainult äriühingu ühinemise või omandamise korral, mis iseenesest ei mõjuta muutuse pöördumatust.
- (103) Tšehhi ametiasutuste arvates võib sarnastes juhtumites ainult majandusliku tegelikkuse arvessevõtmine osutada põhimõtteliselt eksitavaks. Tegelikult puutuvad ettevõtjad sageli kokku töötajate arvu või finantsiliste ülemmäärade hüppelise kasvuga, mis on tingitud nende edukast äri- või tootmispoliitikast, st isegi kui ühinemist või omandamist ei toimu, võib see olla nii märkimisväärne, et on ilmne, et protsess on pöördumatu. Siiski kehtib isegi sellistes olukordades põllumajanduse grupierandi määruise I lisa artikli 4 lõikes 2 sätestatud reegel, ilma et riiklikud asutused peaksid selle kohaldamisel uuesti hindama iga üksikjuhtumi majanduslikku tegelikkust.
- (104) Teisalt ei pruugi ühinemine või omandamine tähendada pöördumatut omandiõiguse muutust, vaid pigem mitmesuguste struktuuriliste muutuste või ümberkorralduste protsessi või ettevõtjate omandamist investeerimise eesmärkidel.

- (105) Lisaks leiab Tšehhi, et põllumajanduse grupierandi määruse I lisa artikli 4 lõikes 2 sätestatud reegel on selge, asjakohane ja proportsionaalne kriteerium, mis lubab ettevõtja teatatud näitajates ja avaldatud andmetes mõistlikke kõikumisi teatava ajavahemiku jooksul. Selles reeglis ei viita miski sellele, et komisjon kavatses panna riiklikele ametiasutustele ülesande hinnata igal üksikjuhul majanduslikku tegelikkust. Tšehhi puhul piirdub riiklike ametiasutuste roll kõnealuse määruse I lisa artikli 4 lõikes 2 üheselt sätestatud kriteeriumide täitmise kontrollimisega. Kohustus hinnata ettevõtjate teatatud väärtusi, mis näitavad püsivust (või ajutisust), ei vastaks selgete ja lihtsate hindamiskriteeriumide kasutamise nõudele, kuna selline hindamine eeldaks iga taotleja põhjalikku majanduslikku hindamist. See oleks vastuolus komisjoni eesmärgiga lihtsustada halduskoormust, suurendada läbipaistvust ja õiguskindlust ning tagada grupierandi eeskirjade ühetaoline kohaldamine kõikides liikmesriikides.
- (106) Seoses põllumajanduse grupierandi määruse I lisa artikli 4 lõike 2 tõlgendamisega kohtupraktika alusel leiab Tšehhi, et kuigi õigusnormi sisu võib tõlgendamise abil selgitada, ei tohi tõlgendamist kasutada selleks, et moonutada seadust, mille tähendus on selge ja arusaadav. Selline lähenemisviis tooks kaasa õigustehingute ebakindluse, mis on vastuvõetamatu.
- (107) Tšehhi juhib tähelepanu asjaolule, et kohtupraktika, millele komisjon viitab menetluse algatamise otsuse põhjenduses 59, käsitleb suhteid nn seotud ettevõtjate vahel, mis on kriteerium, mida kasutatakse põllumajanduse grupierandi määruse I lisa artikli 3, mitte artikli 4 kohaldamisel.
- (108) Tšehhi väitel määratakse põllumajanduse grupierandi määruse I lisa artikli 4 lõikes 1 kindlaks asjaomased andmed (töötajate arv ja finantseerimise ülemmäär) selliste ettevõtjate puhul, kes on läbinud seotud ettevõtjate testi, ning seega kujutab see endast ettevõtja staatuse hindamise teist etappi. Seega käsitleb see teistsugust olukorda ega kehti ettevõtjatevaheliste suhete hindamisele vastavalt kohtupraktikale, millele komisjon viitab oma menetluse algatamise otsuses.
- (109) Tšehhi väidab lisaks, et põllumajanduse grupierandi määruse I lisa artikli 4 lõikega 2 täpsustatakse kõnealuse lisa artikli 4 lõiget 1, kuna sellega nähakse ette, kas ettevõtja, kes on juba läbinud seotud ettevõtjate testi ja kelle kohta ametiasutused on saanud vajalikud andmed (töötajate arv ja rahasummad vastavalt kõnealuse määruse I lisa artikli 4 lõikele 1), vastab või ei vasta VKEs kvalifitseerumise nõuetele. Põllumajanduse grupierandi määruse I lisa artikli 4 lõige 2 kujutab endast seega VKE staatuse hindamise kolmandat etappi, kuna selles sätestatakse reegel, et artikli 3 lõigete 1–4 kohaselt seotud ettevõtja testi läbinud ettevõtjate esitatud andmete muutus ei too automaatselt kaasa VKE staatuse kaotamist või omandamist.
- (110) Seetõttu järeldab Tšehhi, et komisjoni viidatud kohtupraktika ei ole käesoleva juhtumi puhul kohaldatav, kuna see ei viita VKE staatuse hindamise „kolmandale etapile“. Samuti ei tähenda Tšehhi arvates komisjoni kehtestatud poliitika ega liidu kohtute varasemad otsused seda, et põllumajanduse grupierandi määruse I lisa artikli 4 lõige 1 ei kehti olukorras, kus VKE staatusega seotud künnised ületatakse ühinemise või omandamise tõttu. Vastupidi, Euroopa Liidu Üldkohus jõudis kohtuotsuses T-745/17⁽²⁶⁾ selgele järeldusele, et komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 („üldise grupierandi määrus“)⁽²⁷⁾ I lisa artikli 4 lõige 2 kehtib ka ühinemiste ja omandamiste puhul.
- (111) Lõpuks väitis Tšehhi, et abisaajate ja abi andvate asutuste jaoks õiguskindluse parandamiseks loobus ta alates 1. augustist 2018 eespool nimetatud rakendustavast ning ei kohalda vastavalt komisjoni VKE määratluse kasutusjuhendile enam põllumajanduse grupierandi määruse I lisa artikli 4 lõiget 2 ettevõtjate suhtes, kes ületavad VKE staatusega seotud künniseid omandiõiguse muutumise tõttu. Samas väidab Tšehhi, et selle varasem rakendamine ei kujutanud kõnealuse sätte rikkumist.

⁽²⁶⁾ Kohtuotsus, Üldkohus, 9. september 2020, Kerkosand vs. komisjon, T-745/17, ECLI:EU:T:2020:400. Menetluse algatamise otsuse põhjendus 66.

⁽²⁷⁾ Komisjoni 17. juuni 2014. aasta määrus (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.6.2014, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2014/651/oj>).

6.2. Tööde algus ja taotluse esitamise aeg

- (112) Tšehhi väitis, et käesoleval juhul tuleb *tööde alguseks* pidada kindlustusmakse tasumise hetke, mitte kindlustuslepingu sõlmimise hetke, nagu komisjon menetluse algatamise otsuses väitis ⁽²⁸⁾.
- (113) Tšehhi selgitas, et riigiseste õigusnormide kohaselt osutab „projekt“ või „tegevus“ kindlustusele, mille eest makstakse kord aastas. Seega peab ettevõtja igal aastal otsustama, kas ta soovib sõlmida aastase kindlustuse, ning abi võib anda ainult aastase kindlustuse jaoks, mitte mitmeaastase kindlustusperioodi jaoks.
- (114) *Projekti või tegevusega seotud tööde alguse* hetke kindlaksmääramisega seoses viitavad Tšehhi ametiasutused valitsevale äritavale: põllumajandusettevõtjad sõlmivad automaatse pikendamise klauslit sisaldava kindlustuslepingu. Automaatne pikendamine on oluline pikaajalise kindlustuskaitse saamiseks. Seejärel tuleb asjaomase aasta kindlustuskaitse saamiseks tasuda aastane kindlustusmakse. Kui ettevõtja ei maksa eeloleva aasta kindlustusmakset, kaotab ta selleks aastaks kindlustuskaitse. Muid toiminguid peale aastase kindlustusmakse tasumise ei ole vaja teha.
- (115) Tšehhi ametiasutused leiavad, et abi puudumisel ei pruugi ühel aastal kindlustatud ettevõtja järgmiseks aastaks kindlustust sõlmida. Enne kindlustusmakse tasumist ei võta ettevõtja endale õiguslikult siduvat kohustust, mis muudaks aastase kindlustuse *pöördumatuks*. Iga aastast kindlustust tuleb käsitada eraldi projektina, mis nõuab uut ja sõltumatut otsust, ning mitmeaastase lepingu olemasolust või ühel aastal makstud aastase kindlustuse olemasolust ei saa järeldada, et ettevõtja sõlmib järgmiseks aastaks sama kindlustuse.
- (116) Sellisel juhul on abi eesmärk motiveerida ettevõtjaid sõlmima aastast kindlustust. Kui puudub riiklik toetus, mis motiveeriks põllumajandustootjaid igal aastal kindlustust sõlmima, oleks põllumajandussektori riskide kindlustuskaitse märkimisväärselt madalam, võttes arvesse kindlustusmaksete suurt kulu ja põllumajandussektori piiratud rahalisi vahendeid.
- (117) Seega tuleks Tšehhi ametiasutuste arvates käesoleval juhul käsitada *tööde algusena* aastase kindlustusmakse tasumist.
- (118) See tava on kajastatud ka riiklikus kindlustusalases õigusraamistikus. Vastavalt seaduse 89/2012 Sb. (tsiviilseadustik, muudetud kujul) paragrahvile 2804: „Kui kindlustusandja tuletab kindlustusvõtjale meelde kindlustusmakse tasumise kohustust ja teavitab teda meeldetuletuses, et kindlustus lõpeb, kui kindlustusmakset ei tasuta täiendava tähtaja jooksul, mis on vähemalt üks kuu alates meeldetuletuse kättetoimetamise kuupäevast, lõpeb kindlustus kindlustusmakse tasumata jätmise korral selle tähtaja möödumisel“.
- (119) Tšehhi ametiasutused selgitasid mitmeaastaste lepingute tähtsust. Kui abisaajad lõpetaksid oma olemasolevad kindlustuslepingud enne uue kindlustuslepingu sõlmimist, oleksid nad sunnitud loobuma teatavaks ajavahemikuks kindlustuskaitsest. See tooks kaasa soovimatu tagajärje, mis oleks vastuolus kava väidetavate eesmärkidega ja oleks ettevõtja riskijuhtimise seisukohast vastuvõetamatu. Tšehhi ametiasutused leiavad, et abisaajatelt ei saa mõistlikult nõuda, et nad seaksid end ohtu puhtalt formaalsetel põhjustel.
- (120) Lisaks pakuvad kindlustusandjad tavaliselt pikaajalise kindlustuslepingu sõlmimiseks stiimuleid, näiteks kindlustusmaksete soodustusi või muid eeliseid, mis motiveerivad põllumajandustootjaid kindlustama end rohkemate riskide vastu.
- (121) Tšehhi ametiasutused kinnitasid, et abi ei anta abisaajale, kes on tasunud aastase kindlustusmakse enne abitaotluse esitamist.
- (122) Eespool öeldust hoolimata märgivad Tšehhi ametiasutused, et tingimus, mille kohaselt abisaajad peavad abi taotlema enne *projektiga seotud tööde algust*, ei tohiks olla abi andmise absoluutne kriteerium. Vastupidi, liidu kohtute praktikas on leitud, et konkreetsetel juhtudel võivad esineda asjaolud, mis avaldavad tegelikku ergutavat mõju isegi juhul, kui projektiga seotud tööde algus on varasem kui abi taotlemise kuupäev ⁽²⁹⁾. Seetõttu leiavad Tšehhi ametiasutused, et seda nõuet ei tohiks käsitleda liiga formaalselt.

⁽²⁸⁾ Menetluse algatamise otsuse põhjendus 66.

⁽²⁹⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 13. juuni 2013, liidetud kohtuasjad C-630/11 P (HGA srl. jt), C-631/11 P (Regione autonoma della Sardegna), C-632/11 P (Timsas srl.) ja C-633/11 P (Grand Hotel Abi d'Oru SpA), ECLI:EU:C:2013:387, punktid 109–110.

7. HINDAMINE

7.1. Abi olemasolu ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses

- (123) ELi toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 on sätestatud: „Kui aluslepingutes ei ole sätestatud teisiti, on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatavaid ettevõtjaid või teatavate kaupade tootmist, siseturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust“.
- (124) Vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale peavad selleks, et riiklikku meedet saaks käsitada riigiabina ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses, olema täidetud kõik järgmised tingimused. Esiteks peab olema olemas riigipoolne sekkumine või sekkumine riigi ressursside kaudu. Teiseks peab sekkumine ähvardama kahjustada liikmesriikidevahelist kaubandust. Kolmandaks peab see andma abisaajale valikulise eelise. Neljandaks peab see kahjustama või ähvardama kahjustada konkurentsi ⁽³⁰⁾.
- (125) Menetluse algatamise otsuse põhjenduses 40 ⁽³¹⁾ esitas komisjon esialgse järelduse, et ELi toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 sätestatud tingimused on täidetud ning seega kujutab kava endast selle artikli tähenduses riigiabi.
- (126) Tõehhilt saadud märkustes ei seatud seda esialgset järeldust kahtluse alla. Pealegi teatas Tõehhi ise sellest kavast kui riigiabist.
- (127) Kava on riigiga seostatav, sest see põhineb põhjenduses 11 kirjeldatud õigusaktidel ja neid rakendab riigiasutus (põhjendus 13). Abi rahastatakse riigieelarvest, seega riigi ressurssidest (põhjendus 12).
- (128) Kavaga antakse abisaajatele eelis otsetoetuste vormis (põhjendus 14). Seega vabastatakse selle kavaga abisaajad kuludest, mida nad tavapärastel turutingimustel oleksid pidanud kandma.
- (129) Kava on valikuline, sest abi antakse ainult teatavatele ettevõtjatele, täpsemalt põllumajandussaaduste esmatootmisega tegelevatele ettevõtjatele (põhjendus 15). Teised ettevõtjad, kes on võrreldavas õiguslikus ja faktilises olukorras, ei ole abikõlblikud ja seega ei saaks samasugust eelist. Üldjuhul peaksid ettevõtjad katma oma kulud ise.
- (130) Vastavalt Euroopa Kohtu praktikale näib ettevõtjale antav abi kahjustavat liikmesriikidevahelist kaubandust, kui see ettevõtja tegutseb ELi-sisesele kaubandusele avatud turul. Abisaajad tegutsevad põllumajandussaaduste esmatootmise sektoris, kus toimub ELi-sisene kaubandus. Seega on see sektor liidu tasandil konkurentile avatud ja seetõttu tundlik iga meetme suhtes, millega ühes või mitmes liikmesriigis tootmist soodustatakse. Seepärast võis kava kahjustada konkurentsi ja liikmesriikidevahelist kaubandust.
- (131) Eelõeldut silmas pidades on ELi toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 toodud tingimused täidetud. Seetõttu võib järeldada, et kava kujutab endast riigiabi kõnealuse artikli tähenduses. Tõehhi ametiasutused ei vaidlustanud seda järeldust.
- (132) Tulenevalt asjaolust, et abi põhineb õigusaktil, mille alusel võib ilma edasiste rakendusmeetmeteta (põhjendus 11) anda üksikabi ettevõtjatele, kes on määratletud kõnealuses õigusaktis üldiselt ja abstraktselt, ⁽³²⁾ leiab komisjon, et tegemist on abikavaga 2014. aasta suuniste punkti 35 alapunkti 4 tähenduses ja 2023. aasta suuniste punkti 33 alapunkti 13 tähenduses.
- (133) Üksikabi puhul leiab komisjon, et võttes arvesse selle sarnasusi kava alusel antava abiga, kehtivad põhjendustes 123 ja 130 esitatud kaalutlused *mutatis mutandis* ka selle üksikabi suhtes. Seetõttu järeldab komisjon, et suurettevõtjatele juba antud üksikabi kujutab endast riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

⁽³⁰⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 7. november 2024, Ryanair vs. komisjon, C-588/22 P, ECLI:EU:C:2024:935, punkt 100.

⁽³¹⁾ Menetluse algatamise otsuse põhjendus 40.

⁽³²⁾ Vt täpsemalt punktid 2.2.3 ja 2.2.4.

7.2. Kava kokkuseobivus siseturuga

7.2.1. ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkt c ja kohaldatavad suunised

- (134) ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti c kohaselt võib siseturuga kokkuseobivaks pidada abi teatud majandustegevuse või teatud majanduspiirkondade arengu soodustamiseks, kui niisugune abi ei mõjuta ebasoovitavalt kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega.
- (135) Seega et abi oleks ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti c alusel siseturuga kokkuseobiv, peab see i) soodustama teatava majandustegevuse või teatavate piirkondade arengut (positiivne tingimus) ja ii) ei tohi mõjutada kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega (negatiivne tingimus).
- (136) Komisjon hindab, kas need kaks tingimust on kohaldatavate suuniste kohaselt täidetud. Menetluse algatamise otsuses hindas komisjon kava vastavust menetluse algatamise otsuse vastuvõtmise ajal kehtinud 2014. aasta suunistele. 2014. aasta suunised asendati aga 2023. aasta suunistega, mis kehtivad alates 1. jaanuarist 2023. Vastavalt 2023. aasta suuniste punktile 655 kohaldab komisjon neid suuniseid kõigi teatatud abimeetmete suhtes, mille kohta ta peab tegema otsuse pärast 1. jaanuari 2023, isegi kui abist teatati enne seda kuupäeva. Seetõttu hindab komisjon käesolevas otsuses kava vastavust 2023. aasta suunistele.
- (137) Kava alusel antava abi suhtes kohaldatakse 2023. aasta suuniste I osa 3. peatükki (Siseturuga kokkuseobivuse hindamine ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti c alusel) ja II osa jagu 1.2.1.6 (Abi kindlustusmaksete tasumiseks).

7.2.2. Positiivne tingimus: abi peab soodustama teatava majandustegevuse või teatavate majanduspiirkondade arengut

7.2.2.1. Teatava majandustegevuse soodustamine

- (138) Vastavalt 2023. aasta suuniste punktile 43 peab liikmesriik tõendama, et abi eesmärk on soodustada kindlaksmääratud majandustegevuse arengut.
- (139) Komisjon märgib, et kava eesmärk on toetada põllumajandustootjaid riskide ja kriisiolukordade korral, motiveerides neid kindlustust sõlmima. Kindlustus on oluline vahend põllumajandussektoris, mis on sageli mõjutatud riskidest ja kriisidest. Sel viisil toetab abi põllumajandussaaduste esmatootmist (põhjendus 9).
- (140) Vastavalt 2023. aasta suuniste punktile 44 peavad liikmesriigid kirjeldama, kas ja kuidas aitab abi kaasa ÜPP eesmärkide saavutamisele ja ühise põllumajanduspoliitika raames määruse (EL) 2021/2115 eesmärkide saavutamisele, ning kirjeldama täpsemalt abist saadavat eeldatavat kasu. Kava eesmärgid on kooskõlas määruse (EL) 2021/2115 artikli 5 punktis a sätestatud ÜPP eesmärgiga edendada arukat, konkurentsivõimelist, vastupidavat ja mitmekesist põllumajandussektorit, tagades pikaajalise toiduga kindlustatuse, ning artikli 6 lõike 1 punktides a ja b sätestatud eesmärkidega, milleks on toetada põllumajandusettevõtte elujõulisust tagavat sissetulekut ja põllumajandussektori vastupanuvõimet ning suurendada põllumajandusettevõtete konkurentsivõimet (põhjendus 36). Seega on 2023. aasta suuniste punkt 44 täidetud.
- (141) Seetõttu leiab komisjon, et abi soodustaks majandustegevust, kuna see suurendaks põllumajandussaaduste esmatootmise konkurentsivõimet ja vastupidavust.

7.2.2.2. Ergutav mõju (taotluse esitamise aeg)

- (142) Ametliku uurimise algatamise teine põhjus oli seotud tingimusega, et abil peab olema ergutav mõju, eelkõige abitaotluse esitamise ajal ⁽³³⁾. Komisjonil oli kahtlusi, kas selle kava raames esitatakse taotlused enne tööde algust (vt ka põhjendus 94).
- (143) Komisjon tuletab meelde, et vastavalt 2014. aasta suuniste punktile 70 ja 2023. aasta suuniste punktile 50 ei ole abil abisaajale ergutavat mõju, kui töö või tegevus on alanud juba enne, kui abisaaja esitab riiklikele ametiasutustele abitaotluse.
- (144) 2014. aasta suuniste punkti 35 alapunkti 25 ja 2023. aasta suuniste punkti 33 alapunkti 57 kohaselt on „projekti või tegevusega seotud tööde algus“ investeringuga seotud tegevuse või ehitustööde alustamine või esimene kindel kohustus tellida seadmeid või teenuseid või muu kohustus, mis teeb projekti või tegevuse pöördumatuks, olenevalt sellest, kumb on varajasem.
- (145) Tšehhi ametiasutused vastasid nendele kahtlustele, esitades üksikasjaliku selgituse kindlustuslepingutega seotud menetluse kohta (põhjendused 113–122).
- (146) Tšehhi ametiasutused selgitasid, et asjaomaseks aastaks kindlustuskaitse saamiseks peab abisaaja maksuma aastase kindlustusmakse. Kui eeloleva aasta eest ei ole aastast kindlustusmakset tasutud, siis sellel aastal kindlustuskaitse puudub. Enne kindlustusmakse tasumist ei võta ettevõtja endale õiguslikult siduvat kohustust, mis muudaks aastase kindlustuse pöördumatuks.
- (147) Tšehhi ametiasutused väitsid, et abi puudumisel ei pruugi ühel aastal kindlustatud ettevõtja järgmiseks aastaks kindlustust sõlmida. Seetõttu tuleb iga aastast kindlustust käsitada eraldi projektina. Aastase kindlustuse olemasolust ühel aastal ei saa järeldada, et ettevõtja jätkab lepingut järgmisel aastal (põhjendus 113).
- (148) Komisjon võtab teadmiseks, et lepingu sõlmimine ei too automaatselt kaasa kohustust maksta aastase kindlustuse eest. Komisjon leiab, et pärast kindlustuslepingu sõlmimist ei ole põllumajandustootjad kohustatud maksuma aastase kindlustuse eest ning neil on õigus valida, kas nad soovivad konkreetseks aastaks kindlustust või mitte, tasudes kindlustusmakse või jättes selle tasumata. Sellisel juhul on abi ergutava mõju hindamise otsustavaks hetkeks tõepoolest aastase kindlustusmakse tasumise hetk, mitte aga automaatset pikendusklauulit sisaldava lepingu sõlmimise hetk (põhjendus 112).
- (149) Seetõttu leiab komisjon, et abi loob põllumajandustootjatele stiimuli sõlmida aastane kindlustus, mida nad ilma abita ei teeks. Lisaks kinnitasid Tšehhi ametiasutused, et abi ei anta abisaajale, kes on tasunud aastase kindlustusmakse enne abitaotluse esitamist (põhjendus 121).
- (150) Seetõttu nõustub komisjon Tšehhi ametiasutustega, et „projekti või tegevusega seotud tööde alguseks“ tuleb pidada aastase kindlustusmakse tasumise hetke, mitte kindlustuslepingu sõlmimise hetke.
- (151) Vastavalt 2023. aasta suuniste punktile 47 on kaval ergutav mõju, kui abi muudab ettevõtja käitumist nii, et ta hakkab tegelema sektori arengut toetava lisategevusalaga, mida ta ilma abita ei teeks või teeks piiratud või teistmoodi.
- (152) Vastavalt 2023. aasta suuniste punktile 48 käsitatakse riigiabi meetmeid, mille eesmärk on lihtsalt parandada ettevõtjate finantsseisundit, kuid mis ei aita mingil viisil kaasa sektori arengule, eelkõige abi, mida antakse üksnes hinna, koguse, tootmisühiku või tootmisvahendite ühiku alusel, siseturuga kokkusobimatu tegevusabina. Lisaks kahjustab selline abi oma olemuse tõttu tõenäoliselt ka siseturukorralduse mehhanisme.

⁽³³⁾ Menetluse algatamise otsuse põhjenduse 67 teine taane.

- (153) 2023. aasta suuniste punkti 50 kohaselt leiab komisjon, et abil ei ole abisaajale ergutavat mõju, kui asjaomase projekti või tegevusega seotud töö on alanud juba enne, kui abisaaja esitab riiklikele ametiasutustele abitaotluse.
- (154) Vastavalt 2023. aasta suuniste punktile 51 peab abitaotlus sisaldama vähemalt taotleja nime ja ettevõtja suurust, projekti või tegevuse kirjeldust, sealhulgas selle asukohta ning algus- ja lõppkuupäeva, projekti läbiviimiseks vajalikku abisummat ja abikõlblikke kulusid. Lisaks peavad vastavalt 2023. aasta suuniste punktile 52 suurettevõtjad taotluses kirjeldama olukorda juhul, kui abi ei antaks (st vastupidist stsenaariumi või alternatiivset projekti või tegevust), ning esitama taotluses kirjeldatud vastupidise stsenaariumi toetuseks dokumentaalsed tõendid. Seda nõuet ei kohaldata selliste omavalitsuste suhtes, mis on autonoomsed kohalikud omavalitsused, mille aastaeelarve on alla 10 miljoni euro ja mille territooriumil on alla 5 000 elaniku. Vastavalt 2023. aasta suuniste punktile 53 peab abi andev asutus taotluse saamisel kontrollima vastupidise stsenaariumi usutavust ja veendumat, et abil on nõutav ergutav mõju. Vastupidine stsenaarium on usutav, kui see on ehtne ja seotud otsustusprotsessi mõjutavate teguritega ajal, mil abisaaja teeb asjaomase projekti või tegevuse kohta otsuse.
- (155) Komisjon väljendas menetluse algatamise otsuses kahtlust seoses sellega, kas riiklik õiguslik alus on kooskõlas 2014. aasta suuniste punktiga 70, mis on identne 2023. aasta suuniste punktiga 50. Nagu on järeldatud põhjenduses 150, leiab komisjon, et käesoleval juhul on projekti või tegevusega seotud tööde alguseks aastase kindlustusmakse tasumise hetk.
- (156) Tõehhi ametiasutused kinnitasid, et kavas on sätestatud tingimus, et abisaajad peavad abitaotluse esitama enne töö või tegevuse algust (põhjendused 29 ja 150). Taotlus peab sisaldama vähemalt taotleja nime ja ettevõtja suurust, projekti või tegevuse kirjeldust, sealhulgas selle asukohta ning algus- ja lõppkuupäeva, projekti või tegevuse läbiviimiseks vajalikku abisummat ja abikõlblikke kulusid (põhjendus 30). Suurettevõtjad peavad esitama ka vastupidise stsenaariumi või alternatiivse projekti või tegevuse ning selle toetuseks dokumentaalsed tõendid (põhjendus 31).
- (157) Abi võib anda kindlustusmaksete kulude katteks (põhjendus 21). Seega ei subsideerita sellega tegevuse kulusid, mida ettevõtja oleks igal juhul kandnud, ega hüvitada majandustegevuse tavalist äririski, ning selle eesmärk ei ole lihtsalt parandada ettevõtjate finantsolukorda.
- (158) Seda arvesse võttes järeldab komisjon, et kaval on ergutav mõju.

7.2.2.3. Liidu õiguse asjaomaste sätete ja üldpõhimõtete rikkumise puudumine

- (159) 2023. aasta suuniste punkti 61 kohaselt ei saa abi pidada siseturuga kokkusobivaks, kui riigiabi meetmest, sellega seotud tingimustest (sh rahastamise meetodist, kui see meetod on riigiabi meetme lahutamatu osa) või rahastatavast tegevusest tuleneks asjaomase liidu õiguse rikkumine.
- (160) Kava tingimused on kehtestatud kooskõlas kohaldatavate liidu õigusaktidega. Ei ole mingeid märke sellest, et kavandatav abi või sellega seotud tingimused rikuksid liidu õiguse asjaomaseid sätteid ja üldpõhimõtteid. Seetõttu leiab komisjon, et 2023. aasta suuniste punkt 61 on täidetud.
- (161) Vastavalt 2023. aasta suuniste punktile 62 ei luba komisjon anda riigiabi, mis ei ole kooskõlas ühist turukorraldust reguleerivate sätetega või mis häiriks ühise turukorralduse nõuetekohast toimimist. Ei ole mingeid märke sellest, et kavandatav abi oleks vastuolus ühist turukorraldust reguleerivate sätetega või häiriks ühise turukorralduse nõuetekohast toimimist.
- (162) Vastavalt 2023. aasta suuniste punktile 63 ei saa riigiabi tunnistada siseturuga kokkusobivaks, kui abi andmise tingimuseks on abi saava ettevõtja kohustus kasutada omamaiseid tooteid või teenuseid. Sellist kohustust ei ole kavas ette nähtud.

- (163) Vastavalt 2023. aasta suuniste punktile 64 ei luba komisjon anda abi kolmandatesse riikidesse või liikmesriikidesse suunatud ekspordiga seotud tegevusele, mis on otseselt seotud eksporditavate kogustega, ega abi, mille andmise tingimus on omamaiste kaupade eelistamine imporditud kaupadele; samuti ei luba komisjon anda abi turustusvõrgu loomiseks ja toimimiseks ega muude eksporditegevusega seotud kulutuste katteks. Sellist liiki abi ei ole kavas ette nähtud.

7.2.2.4. Järeldus

- (164) Seetõttu leiab komisjon, et kava soodustaks põllumajandussaaduste esmatootmise arengut.

7.2.3. Negatiivne tingimus: abi ei tohi mõjutada ebasoovitavalt kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega

- (165) Vastavalt 2023. aasta suuniste punktile 67 moonutab iga abimeede juba oma olemuselt konkurentsi ja mõjutab liikmesriikidevahelist kaubandust. Kuid et teha kindlaks, kas abi moonutav mõju piirub miinimumiga, kontrollib komisjon, kas abi on vajalik, asjakohane, proportsionaalne ja läbipaistev.

- (166) Vastavalt 2023. aasta suuniste punktile 68 hindab komisjon seejärel abi moonutavat mõju konkurentsi- ja kaubandustingimustele. Seejärel kõrvutab komisjon abi positiivset mõju konkurentsile ja kaubandusele selle negatiivse mõjuga. Kui positiivne mõju kaalub negatiivse mõju üles, tunnistab komisjon abi siseturuga kokkusobivaks.

7.2.3.1. Riigi sekkumise vajadus

- (167) Vastavalt 2023. aasta suuniste punktile 70 võib riigiabi saavutada ühist huvi pakkuva eesmärgi, kui see on suunatud turutõrgete lahendamisele.

- (168) Komisjon märgib, et Tšehhi ametiasutused selgitasid, et kava eesmärk on tagada põllumajandusettevõtjatele suurem kindlus ettenägematute kahjude vastu, muutes kindlustuskaitse laialdaselt kättesaadavaks kogu põllumajandus-sektoris. Seega on kava eesmärk motiveerida põllumajandustootjaid sõlmima kindlustust, et paremini toime tulla riskide ja kriisilukordadega.

- (169) Seda arvesse võttes leiab komisjon, et riigi sekkumine tagaks kindlustuse laialdase kättesaadavuse põllumajandus-sektoris, mis muidu võiks silmitsi seista kõrgete kindlustusmaksetega. Seetõttu leiab komisjon, et 2023. aasta suuniste punkt 70 on täidetud.

- (170) Vastavalt 2023. aasta suuniste punktile 71 leiab komisjon, et ilma riigi sekkumiseta ei saavuta turg oodatud eesmärgi abimeetmete puhul, mis vastavad 2023. aasta suuniste II osas esitatud eritingimustele. Komisjon märgib, et kava vastab 2023. aasta suuniste II osa jaos 1.2.1.6 sätestatud erinõuetele (põhjendused 197–206). Seetõttu leiab komisjon, et vastavalt 2023. aasta suuniste punktile 71 on riigi sekkumine vajalik.

7.2.3.2. Abi asjakohasus

- (171) Vastavalt 2023. aasta suuniste punktile 72 peab kavandatud abimeede olema asjakohane poliitikavahend asjaomase poliitilise eesmärgi saavutamiseks. Liikmesriik peab tõendama, et abi ja selle ülesehitus on asjakohased meetmed selle eesmärgi saavutamiseks, millele abi on suunatud.

- (172) Kava eesmärk on toetada põllumajandustootjaid nende tegevuse kindlustamisel ettenägematute riskide ja kriisilukordade vastu, et parandada põllumajandusettevõtete konkurentsivõimet. Seega leiab komisjon, et kava aitab suurendada põllumajandussektori üldist konkurentsivõimet ja vastupidavust. Seepärast järeldab komisjon, et kava on asjakohane poliitikavahend nende eesmärkide saavutamiseks..

Asjakohasus võrreldes alternatiivsete poliitikavahenditega

- (173) 2023. aasta suuniste punkti 73 kohaselt leiab komisjon, et põllumajandus- ja metsandussektoris antav abi, mis vastab 2023. aasta suuniste II osa asjaomastes jagudes esitatud eritingimustele, on asjakohane poliitikavahend.
- (174) Kava vastab 2023. aasta suuniste II osa jaos 1.2.1.6 sätestatud erinõuetele (põhjendused 197–206). Seetõttu on tegemist asjakohase poliitikavahendiga.
- (175) 2023. aasta suuniste punkt 74 ei ole käesoleval juhul kohaldatav, kuna abikõlblikke meetmeid ei kaasrahasata Tšehhi ÜPP strateegiakava raames (põhjendus 36).

Asjakohasus võrreldes muude abivahenditega

- (176) 2023. aasta suuniste punkti 75 kohaselt võib abi anda mitmesuguses vormis. Liikmesriigid peaksid siiski tagama, et abi antakse viisil, mis moonutab kaubandust ja konkurentsi võimalikult vähe.
- (177) Vastavalt 2023. aasta suuniste punktile 76, kui 2023. aasta suuniste II osas kirjeldatud abimeetme jaoks on ette nähtud konkreetne vorm, peetakse selles vormis antavat abi käesolevate suuniste tähenduses asjakohaseks abivahendiks. Kohaldatavad eeskirjad on 2023. aasta suuniste II osa jaos 1.2.1.6 sätestatud eeskirjad, mis ei näe ette konkreetset abivormi.
- (178) Kava kohaselt võib abi anda põllumajandustootjatele otsetoetusena (põhjendus 14), mida Tšehhi ametiasutused peavad kindlustusmaksete kulude toetamiseks kõige sobivamaks vormiks.
- (179) Kava eesmärk on hüvitada põllumajandustootjatele kindlustusmaksete kulud. Komisjon nõustub, et kui abi eesmärk on hüvitamine, on otsetoetused on kõige sobivam abivorm. Seda arvesse võttes järeldab komisjon, et kava vastab 2023. aasta suuniste punktile 76.

7.2.3.3. Abi proportsionaalsus

- (180) Vastavalt 2023. aasta suuniste punktile 83 peetakse abi proportsionaalseks, kui abisumma abisaaja kohta piirduv abi saava tegevuse elluviimiseks vajaliku miinimumiga. Vastavalt 2023. aasta suuniste punktile 84 ei tohi selleks, et abi oleks proportsionaalne, abisumma ületada abikõlblike kulusid. Vastavalt 2023. aasta suuniste punktile 85 kohaldab komisjon prognoositavuse ja võrdsete tingimuste tagamiseks abi ülemmäärasid.
- (181) Vastavalt 2023. aasta suuniste punktile 86 loetakse proportsionaalsuse kriteerium täidetuks, kui abikõlblikud kulud on õigesti välja arvatud ning 2023. aasta suuniste II osas esitatud abi ülemmääradest või maksimaalsetest abisummadest on kinni peetud.
- (182) Vastavalt 2023. aasta suuniste punktile 87 tuleb abi ülemmäär ja abisumma arvutada abi andmise hetkel mittediskrimineerival viisil. Abikõlblike kulude tõendamiseks tuleb esitada dokumentaalsed tõendid, mis peaksid olema selged, konkreetsed ja ajakohased. Abi ülemmäär ja abikõlblike kulude arvutamisel tuleb kõigi kasutatavate arv näitajate puhul lähtuda summadest, millest ei ole makse ega muid tasusid maha arvatud. Käibemaks ei ole abikõlblik, välja arvatud juhul, kui see ei ole riigisisese käibemaksuõiguse kohaselt tagastatav.
- (183) Kava alusel antav abi ei ületaks 65 % abikõlblikest kuludest (põhjendused 22 ja 25). See abi osakaal vastab kindlustusmakseteks antava abi maksimaalsele lubatud osakaalule, mis on sätestatud 2023. aasta suuniste punktis 411.
- (184) Abikõlblikud kulud ei sisalda käibemaksu (põhjendus 34).
- (185) Lisaks märgib komisjon, et Tšehhi ametiasutused kinnitasid, et abi andev asutus arvutab abikõlblikud kulud abi andmisel õigesti (põhjendus 33).

- (186) Seetõttu järeldeb komisjon, et abi on proportsionaalne.

7.2.3.4. Abi kumuleerimine

- (187) Vastavalt 2023. aasta suuniste punktile 103 võib abi anda samaaegselt mitme kava alusel või kumuleerida seda sihtotstarbelise üksikabiga tingimusel, et riigiabi kogusumma tegevuse või projekti jaoks ei ületa 2023. aasta suunistes esitatud abi ülemmäärasid.
- (188) Vastavalt 2023. aasta suuniste punktile 104 võib kindlaksmääratavate abikõlblike kulude põhjal antavat abi kumuleerida mis tahes muu riigiabiga, kui asjaomased abimeetmed hõlmavad erinevaid kindlaksmääratavaid abikõlblikke kulusid. Kindlaksmääratavate abikõlblike kulude põhjal antavat abi võib kumuleerida mis tahes muu riigiabiga samade osaliselt või täielikult kattuvate abikõlblike kulude korral üksnes juhul, kui sellise kumuleerimise tulemusel ei ületata suurimat abi osakaalu või abisummat, mida 2023. aasta suuniste kohaselt seda liiki abi suhtes kohaldatakse.
- (189) Komisjon märgib, et Tšehhi ametiasutused kinnitasid, et kava alusel antavat abi ei tohi kumuleerida muudest kohalikest, piirkondlikest või riiklikest allikatest või liidu fondidest antava abiga ega samu abikõlblikke kulusid katva vähese tähtsusega abi või sihtotstarbelise üksikabiga (põhjendus 32).

7.2.3.5. Läbipaistvus

- (190) Vastavalt 2023. aasta suuniste punktile 112 peavad liikmesriigid tagama selles punktis loetletud teabe avaldamise Euroopa Komisjoni läbipaistvusmoodulis või riikliku või piirkondliku tasandi ülevaatlikul riigiabi veebisaidil.
- (191) Tšehhi ametiasutused kinnitasid, et läbipaistvuse tingimused on täidetud. Nad kohustusid tagama, et Euroopa Komisjoni läbipaistvusmoodulis avaldatakse kava täistekst ja selle rakendussätted või õiguslik alus, abi andva asutuse nimi ja üle 60 000 euro suurust üksikabi saanud abisaajate andmed (põhjendus 37). Tšehhi ametiasutused kohustusid muutma kava vastavalt uutele eeskirjadele, mis jõustusid 1. jaanuaril 2023. Nende eeskirjade kohaselt on avaldamisele kuuluva üksikabi alampiiri alandatud 10 000 euron. Tuginedes Tšehhi ametiasutuste kohustusele võtta asjakohased meetmed, leiab komisjon, et Tšehhi ametiasutused tagavad 2023. aasta suuniste punktis 112 sätestatud üksikabi andmise läbipaistvusnõuete järgimise.
- (192) Vastavalt 2023. aasta suuniste punktile 114 tuleb selline teave avaldada pärast abi andmise otsuse tegemist, seda tuleb säilitada vähemalt kümme aastat ja see peab olema üldsusele piiranguteta kättesaadav. Tšehhi ametiasutused kinnitasid, et läbipaistvusnõuded täidetakse (põhjendus 37).

7.2.3.6. Konkurentsile ja kaubandusele avalduva negatiivse mõju vältimine

- (193) 2023. aasta suuniste punkti 117 kohaselt teeb komisjon kindlaks turu(d), mida abi mõjutab, võttes arvesse liikmesriigi antud teavet asjaomas(t)e tootetur(g)u(de), st abisaaja käitumise muutusest mõjutatud tur(g)u(de) kohta. Abimeetme negatiivse mõju hindamisel keskendub komisjon konkurentsimoontusi analüüsides prognoositavale mõjule, mida põllumajandus- ja metsandussektoris ning maapiirkondades antav abi avaldab ettevõtjatevahelisele konkurentsile mõjutatud tooteturul või -turgudel.
- (194) 2023. aasta suuniste punktis 118 on sedastatud, et kui abi on sihipärane ja proportsionaalne ning piirub täiendavate netokuludega, siis abi negatiivne mõju kahaneb ja risk, et abi moonutab konkurentsi, on väiksem. Lisaks kehtestab komisjon abi ülemmäärad või maksimaalsed abisummad. Eesmärk on vältida riigiabi kasutamist tegevustes, mille puhul abisumma suhet abikõlblikesse kuludesse peetakse väga kõrgeks ja väga tõenäoliselt moonutavaks. Üldiselt on abi ülemmäär seda kõrgem, mida suurem on abi saava tegevuse tõenäoline kasulik mõju ja tõenäoline vajadus abi järele.
- (195) Käesoleval juhul võib kava alusel abi anda kindlustusmaksete kulude katteks (põhjendus 21). Vastavalt 2023. aasta suuniste punktile 118 leiab komisjon, et sellise abi negatiivne mõju on piiratud, kuna abi on eesmärgipärane (põhjendus 172) ja proportsionaalne (põhjendus 186).

(196) Seetõttu järeldeb komisjon, et kava ei moonutaks põhjendamatult konkurentsi ega kaubandust.

7.2.3.7. 2023. aasta suuniste II osa eritingimused

(197) Käesoleval juhul on kohaldatav 2023. aasta suuniste II osa jagu 1.2.1.6 (Abi kindlustusmaksete tasumiseks).

(198) 2023. aasta suuniste punkti 403 kohaselt kohaldatakse 2023. aasta suuniste II osa jagu 1.2.1.6 põllumajandussaaduste esmatootmisega tegelevate ettevõtjate suhtes. See tingimus on täidetud, kuna abikõlblikud on ainult põllumajandussaaduste esmatootmisega tegelevad suurettevõtjad (põhjendus 15).

(199) 2023. aasta suuniste punkti 404 kohaselt ei tohi abi takistada kindlustusteenuste siseturu toimimist. Eeskätt ei tohi abi piirduda üheainsa kindlustusandja või kindlustusandjate rühma pakutava kindlustusega ning abi tingimuseks ei tohi olla kindlustuslepingu sõlmimine asjaomases liikmesriigis asuva kindlustusandjaga. Kava vastab nendele tingimustele (põhjendus 27).

(200) Kava ei hõlma edasikindlustust, seega ei ole 2023. aasta suuniste punkt 405 kohaldatav.

(201) Vastavalt 2023. aasta suuniste punktile 406 on abikõlblikud kulud kindlustusmaksed, mida tasutakse kindlustuse eest, millega kaetakse loodusõnnetustest või erakorralistest sündmustest, loodusõnnetusega võrreldavatest ebasoodsatest ilmastikutingimustest, loomataudidest, taimekahjustajatest ning invasiivsetest võõrliikidest tingitud kahju, hukkunud loomade kõrvaldamise ja hävitamisega seotud kahju ning kaitsealuste loomade tekitatud kahju, nagu on osutatud 2023. aasta suuniste jagudes 1.2.1.1–1.2.1.5, samuti muudest ebasoodsatest ilmastikutingimustest või keskkonnajuhtumitest tingitud kahju.

(202) Kava raames võib abi anda selliste kindlustusmaksete tasumiseks, millega kaetakse kahju, mille on tekitanud loodusõnnetused, ebasoodsad ilmastikutingimused, taimekahjustajad või loomataudid (põhjendused 1 ja 20). Seetõttu vastab kava 2023. aasta suuniste punktile 406.

(203) Vastavalt 2023. aasta suuniste punktile 407 võib kindlustusega hüvitada ainult 2023. aasta suuniste punktis 406 osutatud kahju korvamisega seotud kulud ja kindlustusega ei nõuta ega määratleta tulevase põllumajandusliku toodangu liiki ega kogust. See tingimus on täidetud (põhjendus 26).

(204) Kava ei hõlma keskkonnajuhtumitest tingitud kahju vastu kindlustamiseks tasutavaid kindlustusmaksid. Seega ei ole 2023. aasta suuniste punktid 408 ja 409 kohaldatavad.

(205) 2023. aasta suuniste punkti 411 kohaselt ei tohi abi osakaal ületada 70 % kindlustusmakse summast. Hukkunud loomade kõrvaldamise ja hävitamisega seotud abi puhul ei tohi abi osakaal ületada 100 % hukkunud loomade kõrvaldamise kulude kindlustuse eest tasutava kindlustusmakse summast ja 75 % hukkunud loomade hävitamise kulude kindlustuse eest tasutava kindlustusmakse summast.

(206) Kava kohaselt võib abi anda kuni 65 % ulatuses abikõlblikest kuludest (põhjendused 22 ja 25). Seega on 2023. aasta suuniste punktis 411 sätestatud maksimaalsed lubatud abi osakaalu järgitud.

7.2.3.8. Abi positiivse ja negatiivse mõju võrdlemine

(207) Vastavalt 2023. aasta suuniste punktile 134 hindab komisjon, kas abimeetme positiivne mõju kaalub üles kindlakstehtud negatiivse mõju konkrentsi- ja kaubandustingimustele. Komisjon võib tunnistada abimeetme siseturuga kokkusobivaks üksnes juhul, kui positiivne mõju kaalub negatiivse mõju üles.

- (208) 2023. aasta suuniste punkti 136 kohaselt võtab komisjon osana abi positiivse ja negatiivse mõju hindamisest arvesse abi mõju määrase (EL) 2021/2115 artiklites 5 ja 6 sätestatud ÜPP selliste üld- ja erieesmärkide saavutamisele, mille abil edendatakse arukat, konkurentsivõimelist, vastupidavat ja mitmekesist põllumajandus-sektorit, toetatakse ja tugevdatakse keskkonnakaitset, sealhulgas elurikkust ja kliimameetmeid, aidatakse kaasa liidu keskkonna- ja kliimaeesmärkide saavutamisele ning tugevdatakse maapiirkondade sotsiaal-majanduslikku struktuuri.
- (209) Vastavalt 2023. aasta suuniste punktile 137 leiab komisjon, et kuna abi avaldab sektori arengule positiivset mõju, on abi tingimustele vastav ega ületa 2023. aasta suuniste II osa asjakohastes jagudes sätestatud abi ülemmäära või maksimaalset abisummat ning selle negatiivne mõju konkurentsile ja kaubandusele piirdub miinimumiga.
- (210) Kava vastab 2023. aasta suuniste II osa jao 1.2.1.6. nõuetele (põhjendused 197–206), sealhulgas asjakohasele abi ülemmäärale (põhjendus 206).
- (211) Lisaks on taotletavad eesmärgid kooskõlas määruse (EL) 2021/2115 artiklites 5 ja 6 sätestatud üld- ja erieesmärkidega, mille abil edendatakse arukat, konkurentsivõimelist, vastupidavat ja mitmekesist põllumajandus-sektorit, tagades pikaajalise toiduga kindlustatuse, ning toetatakse ja tugevdatakse keskkonnakaitset ja aidatakse kaasa liidu keskkonnanäesmärkide saavutamisele (põhjendus 36).
- (212) Seetõttu järeldab komisjon, et kava positiivne mõju kaalub üles selle negatiivse mõju, mis puudutab konkurentsi moonutamist ja mõju liikmesriikidevahelisele kaubandusele.

7.2.4. Järeldus kava kokkusobivuse kohta

- (213) Eelöeldut arvesse võttes järeldab komisjon, et kava soodustab majandustegevuse arengut ega mõjuta ebasoovitavalt kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega. Seetõttu leiab komisjon, et kava on kokkusobiv siseturuga, tuginedes ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punktile c, nagu seda on 2023. aasta suuniste asjakohastes sätetes tõlgendatud.

7.3. Üksikabi seaduslikkus

- (214) Menetluse algatamise otsuses viitas komisjon kava esialgse uurimise käigus saadud turuteabele, millest ilmses, et mõnele suurettevõtjatele oli juba antud abi selliste kindlustusmaksete tasumiseks, mis katavad kahju, mille on põllumajanduskultuuridele ja kariloomadele tekitanud loodusõnnetused, ebasoodsad ilmastikutingimused ning taimekahjustajad või loomataudid. Esialgne uurimine näitas, et abi andev asutus oli abi andmise hetkel mõned abisaajad ekslikult liigitanud VKEdeks⁽³⁴⁾. Sellest tulenevalt oli ta ekslikult andnud neile ettevõtjatele abi grupierandi alla kuuluva kava SA.49594 (2017/XA) alusel, mis oli piiratud VKEdega.
- (215) Tšehhi ametiasutused esitasid selle VKEdeks liigitamise kohta põhjendustes 100–110 ära toodud märkused.
- (216) Allpool käsitleb komisjon Tšehhi märkusi VKE määratluse tõlgendamise kohta ja hindab üksikabi seaduslikkust.

7.3.1. VKE määratluse tõlgendamine

- (217) Menetluse algatamise otsuses ei nõustunud komisjon abi andva asutuse hinnanguga ja leidis, et see oli tehtud puhtalt formaalsetel alustel, st kontrollides ainult VKE määratlavate kriteeriumide formaalset täitmist ning võtmata arvesse majanduslikku tegelikust ja menetluse algatamise otsuse põhjendustes 58–61 esitatud kohtupraktika põhimõtteid.

⁽³⁴⁾ Menetluse algatamise otsuse põhjendus 57.

- (218) Komisjoni poolt menetluse algatamise otsuses esitatud kaalutus põhines komisjoni tõlgendusel põllumajanduse grupierandi määruse I lisa artikli 4 lõike 2 kohta, nagu on selgitatud menetluse algatamise otsuse põhjenduses 61. Komisjon täpsustas, et tema tõlgendus põhines liidu kohtute praktikal, mis juhindub kasuliku mõju põhimõttest.
- (219) Tšehhi ametiasutused selgitasid oma märkustes, et grupierandi alla kuuluva kava rakendamisel ja haldusliku järelekontrolli tegemisel ei käsitanud nad suurettevõtjatena neid abisaajaid, kes olid muutunud suurettevõtjateks vähem kui kaks aastat enne abi andmise kuupäeva toimunud ühinemise või omandamise tulemusel. Tšehhi ametiasutused käsitasid selliseid abisaajaid VKEdena kahel järjestikusel aruandeperioodil, mis järgnesid abi andmise kuupäevale, ja andsid neile abi grupierandi alla kuuluva kava SA.49594 (2017/XA) alusel (põhjendused 100–110).
- (220) Seoses Tšehhi esitatud argumentidega põllumajanduse grupierandi määruse I lisa artikli 4 lõike 2 tõlgendamise kohta (põhjendused 98–111) kordab komisjon oma seisukohta, mida on menetluse algatamise otsuses üksikasjalikult selgitatud ⁽³⁵⁾.
- (221) Komisjon tuletab meelde, et vastavalt 2014. aasta suuniste punkti 35 alapunktile 14 ja 2023. aasta suuniste punkti 33 alapunktile 36 on suurettevõtjad need ettevõtjad, kes ei vasta põllumajanduse grupierandi määruse I lisas sätestatud kriteeriumidele.
- (222) Põllumajanduse grupierandi määruse põhjenduse 39 kohaselt on VKEd vabastatud ELi toimimise lepingu artikli 108 lõike 3 kohasest teatamiskohustusest, kuna „VKEdel on töökohtade loomisel oluline osa ja nad on üldises mõttes ühiskonna stabiilsuse ja majandusarengu edendajad. VKEde arengut võivad aga piirata turutõrked, mis põhjustavad VKEdele tüüpilisi raskusi. VKEdel on tihti peale raskusi kapitali või laenu saamisega, sest teatavatel finantsturgudel peljatakse riske ja nad ise suudavad pakkuda üksnes piiratud tagatise. Nende vähesed vahendid võivad piirata ka nende juurdepääsu teabele, eelkõige uut tehnoloogiat ja võimalikke turge käsitlevale teabele. Selleks et hõlbustada VKEde majandustegevuse arengut, tuleks käesoleva määrusega vabastada aluslepingu artikli 108 lõikes 3 sätestatud teavitamiskohustusest teatavad abiliigid, kui abi antakse VKEdele“.
- (223) Põllumajanduse grupierandi määruse põhjenduses 40 on selgitatud, et kõnealuses määruses kasutatud VKE määratlus põhineb määratlusel, mis on sätestatud komisjoni soovitus 2003/361/EÜ, ⁽³⁶⁾ eesmärgiga kõrvaldada erinevused, mis võivad põhjustada konkurentsimoonusi, hõlbustada VKEdega seonduvate liidu ja liikmesriikide eri algatuste kooskõlastamist ning tagada halduse selgus ja õiguskindlus.
- (224) Põllumajanduse grupierandi määruse I lisa artikli 2 lõike 1 kohaselt kuuluvad VKEde kategooriasse ettevõtjad, millel on vähem kui 250 töötajat ja mille aastakäive ei ületa 50 miljonit eurot ja/või mille aastabilansi kogumaht ei ületa 43 miljonit eurot.
- (225) Põllumajanduse grupierandi määruse I lisa artikli 4 lõike 2 kohaselt ei too see, kui ettevõtja leiab kontode sulgemise kuupäeval, et ta on aasta jooksul ületanud või langenud allapoole kõnealuse määruse artiklis 2 sätestatud töötajate arvu või rahalisi ülemmäärasid, kaasa keskmise suurusega, väikese või mikroettevõtja staatuse kaotust, välja arvatud juhul, kui ülemmäärasid ületatakse kahel järjestikusel arvestusperioodil.

⁽³⁵⁾ Menetluse algatamise otsuse põhjendused 53–61.

⁽³⁶⁾ Komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus 2003/361/EÜ, milles käsitletakse mikroettevõtete ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete määratlust (ELT L 124, 20.5.2003, lk 36, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2003/361/oj>).

- (226) Liidu kohtud kinnitasid oma kohtupraktikas, et VKE määratlust tuleb tõlgendada kitsalt, sest VKE staatusega kaasnevad soodustused on enamjaolt (eeskätt riigiabi valdkonnas) erandid üldnormidest ⁽³⁷⁾. Sellest VKEde kategooriast on vaja jätta välja need ettevõtjate rühmad, mille majanduslik võim ületab VKE oma, isegi kui nad formaalselt vastavad VKE määratluses sätestatud kriteeriumidele ⁽³⁸⁾. Kohtupraktika kohaselt tuleb ka tagada, et VKE määratlust puhtformaalsetel põhjendustel ära ei kasutataks ⁽³⁹⁾.
- (227) Liidu kohtu kinnitasid veel, et üksnes sellistel ettevõtjatel, kellel esineb VKEdele tüüpilisi raskusi, peaks olema õigus kasutada VKE staatusest tulenevaid eeliseid ⁽⁴⁰⁾. Seega leiab komisjon, et kui ettevõtjal ei esine VKEdele tüüpilisi raskusi, ei tohiks sellist ettevõtjat käsitada VKE-na.
- (228) Kohtuasjas T-745/17 tehtud otsuse punktis 91, millele Tšehhi ametiasutused oma märkustes viitasid (põhjendus 110), leidis Üldkohus sisuliselt, et komisjonil oleks pidanud tekkima kahtlused, kas ettevõtjat, mis abi andmise ajal jäi alla määruse (EL) nr 651/2014 I lisa artiklis 2 sätestatud VKE staatusega seotud künniste, võib pidada VKEks, hoolimata sellest, et ta oli kahe eelneva majandusaasta jooksul seotud suurettevõtjaga.
- (229) Käesoleva juhtumi olukord on kohtuasjas T-745/17 käsitletud olukorrale vastupidine. Üksikabi andmise ajal ületasid abisaajad põllumajanduse grupierandi määruse I lisa artiklis 2 sätestatud VKE staatusega seotud künniseid. VKE staatusega seotud künnised ületati omandistruktuuri püsiva muutumise tõttu, mis toimus üksikabi andmisele eelnenud arvestusperioodil. Tšehhi ametiasutuste esitatud põllumajanduse grupierandi määruse I lisa artikli 4 lõike 2 tõlgendus, mille kohaselt peaksid need abisaajad säilitama oma VKE staatuse kaks aastat pärast omandistruktuuri muutumise kuupäeva, oleks vastuolus artikli 4 lõike 2 mõttega, mille eesmärk on tagada, et ainult ettevõtjad, kellel esineb VKEdele tüüpilisi raskusi, saaksid kasutada sellest staatusest tulenevaid eeliseid.
- (230) Sellise paindlikkuse võimaldamine ettevõtjatele, kes ületavad omandiõiguse muutuse tulemusel püsivalt VKE staatusega seotud künnised, oleks vastuolus kasuliku mõju põhimõttega. Põllumajanduse grupierandi määruse I lisa artikli 4 lõikes 2 sätestatud paindlikkuse eesmärk on tagada, et kasvavad ettevõtjad, mis ajutiselt ületavad kõnealuse lisa artiklis 2 sätestatud ülempiirid, saaksid säilitada oma VKE staatuse. Seega püütakse tagada õiguskindlus nendele VKEdele, kes tegutsevad väga volatiilsetel turgudel. Siiski toob pärast ühinemist või omandamist toimuv äriühingu omandiõiguse muutus kaasa struktuurilise muutuse, mis ei sõltu turu volatiilsusest ega majanduskasvust.
- (231) Seda mõttekäiku silmas pidades leiab komisjon, et põllumajanduse grupierandi määruse I lisa artikli 4 lõikes 2 sätestatud paindlikkus peab piirduma olukordadega, kus VKE staatusega seotud ülemmäärad ületatakse ajutiselt („välja arvatud juhul, kui neid ülemmäärasid ületatakse kahe järjestikuse aruandeperioodi jooksul“).
- (232) Komisjoni tõlgenduse aluseks on olnud vajadus tagada, et ainult need ettevõtjad, kellel esineb VKEdele tüüpilisi raskusi, saaksid kasutada sellest staatusest tulenevaid eeliseid ning et VKEdele mõeldud meetmed tooksid tõelist kasu ettevõtjatele, kelle suurus on takistuseks, mitte aga nendele, kes kuuluvad suurde kontserni ja kellel on seetõttu juurdepääs vahenditele ja abile, mis ei ole kättesaadavad sama suurusega konkurentidele, kes ei kuulu suurde kontserni.
- (233) Seega ei saa põllumajanduse grupierandi määruse I lisa artikli 4 lõiget 2 tõlgendada nii, et VKE, mis omandamise või ühinemise tulemusel muutub suurettevõtjaks, võib kahe järjestikuse majandusaasta jooksul automaatselt jätkuvalt VKE staatust kasutada.

⁽³⁷⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 27. veebruar 2014, HaTeFo, C-110/13, ECLI:EU:C:2014:114, punkt 32.

⁽³⁸⁾ Vt eelkõige kohtuotsus, Euroopa Kohus, 24. september 2020, NMI Technologietransfer, C-516/19, ECLI:EU:C:2020:754, punktid 31–34; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 29. aprill 2004, Itaalia vs. komisjon, C-91/01, ECLI:EU:C:2004:244, punktid 31, 50–54; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 27. veebruar 2014, HaTeFo, C-110/13, ECLI:EU:C:2014:114, punktid 34 ja 39; kohtuotsus, Üldkohus, 14. oktoober 2004, Pollmeier vs. komisjon, T-137/02, ECLI:EU:T:2004:304, punktid 61–62.

⁽³⁹⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 29. aprill 2004, Itaalia vs. komisjon, C-91/01, ECLI:EU:C:2004:244, punkt 50; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 27. veebruar 2014, HaTeFo, C-110/13, ECLI:EU:C:2014:114, punkt 33.

⁽⁴⁰⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 27. veebruar 2014, HaTeFo, C-110/13, ECLI:EU:C:2014:114, punkt 33; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 29. aprill 2004, Itaalia vs. komisjon, C-91/01, ECLI:EU:C:2004:244, punkt 50.

- (234) Seetõttu ei nõustu komisjon Tšehhi ametiasutuste tõlgendusega, et kaheaastane ajapikendus kehtib üldiselt kõikidel juhtudel, mil VKE staatusega seotud ülemmäärad on ületatud, sõltumata selle põhjusest. Ettevõtja ei ole enam VKE ega puutu kokku samade probleemidega (juurdepääs ressurssidele, tehnoloogiale jne), kui ta ühinemise või omandamise tulemusel saab suurettevõtja osaks ja ületab seega püsivalt VKE staatusega seotud künnised.
- (235) Samuti ei nõustu komisjon Tšehhi ametiasutuste seisukohaga, et menetluse algatamise otsuse põhjenduses 59 viidatud kohtupraktika peab piirduma põllumajanduse grupierandi määruse I lisa artikliga 3 (põhjendus 107). Kõnealune kohtupraktika võib küll konkreetselt puudutada nn seotud ettevõtjaid, kuid komisjoni arvates ei muuda ega piira see kasuliku mõju põhimõtte üldist asjakohasust. Seetõttu leiab komisjon, et seda tuleb käsitada üldise suunisenähtuse VKE määratluse rakendamisel, võttes eelkõige arvesse, et liidu kohtud on oma otsustes kutsunud üles lähtuma VKE määratluse nn vaimust (nt „[...] selleks et VKEdes huvides ette nähtud eri õigusnormidest või meetmetest tulenevatest eelistest saaksid tegelikult kasu ainult need vajavad ettevõtjad“⁽⁴¹⁾).
- (236) Lisaks leiab Tšehhi, et kuigi õigusnormi sisu võib tõlgendamise abil selgitada, ei tohi tõlgendamine moonutada seadust, mille tähendus on selge ja arusaadav. Selline lähenemisviis tooks kaasa õigustehingute ebakindluse, mis on vastuvõetamatu (põhjendus 106).
- (237) Sellega seoses tuleb komisjon meelde, et vastavalt liidu kohtute praktikatele tuleks iga õigusakti teksti tõlgendada selle sõnastuse kohaselt (sõnasõnaline tõlgendamine), võttes samal ajal nõuetekohaselt arvesse seadusandja kavatsusi teksti vastuvõtmisel. Komisjon on selgitanud,⁽⁴²⁾ et VKE määratluse eesmärk on tagada, et toetusmeetmeid rakendatakse ainult nende ettevõtjate suhtes, kes neid tõepoolest vajavad. Kuna VKE määratlus kehtib kõigi komisjoni poolt VKEdes jaoks välja töötatud ja rakendatavate põhimõtete, programmide ja meetmete suhtes, on oluline kindlaks teha, millised ettevõtjad on tõepoolest VKEd, sest nad vajavad abi, mida teised ettevõtjad ei vaja. Nagu on juba selgitatud põhjenduses 222, seisavad VKEd võrreldes teiste ettevõtjatega silmitsi ainulaadsete probleemidega, mis õigustab nende erikohtlemist.
- (238) Võttes arvesse põhjendustes 221–237 esitatud kaalutlusi, kordab komisjon, et põllumajanduse grupierandi määruse I lisa artikli 4 lõige 2 ei kehti üldiselt ja automaatselt. Selle asemel tuleb esmalt täpsustada, milline äriühing on asjakohane kõnealuse lisa artikli 2 lõike 1 kohaste andmete arvutamiseks ja millised arvestusperioodid on asjakohased.
- (239) Seega, kui ettevõtja on ühinemise või omandamise tulemusel püsivalt muutnud oma struktuuri või omandisuhteid ning tegutseb toetuse andmise hetkel „suurettevõtja“ kontrolli all (põllumajanduse grupierandi määruse I lisa artikli 3 lõike 3 tähenduses),⁽⁴³⁾ tuleb sellist ettevõtjat ise pidada suurettevõtjaks⁽⁴⁴⁾.
- (240) Sellest tulenevalt ei saaks selline ettevõtja kasutada VKE staatust ega oleks seega grupierandi alla kuuluva kava alusel abikõlblik.

7.3.2. Üksikabi

- (241) Menetluse algatamise otsuses leidis komisjon esialgu, et kava on rakendatud juba enne sellest teatamist.
- (242) Ametliku uurimismenetluse käigus selgitasid Tšehhi ametiasutused, et abitaotluste esitamiseks ei algatatud ühtegi konkurssi ja seetõttu ei antud selle kava raames abi..
- (243) Komisjon nõustub Tšehhi ametiasutustega, et põhjenduses 3 osutatud abi ei saa käsitada kava alusel antud abina, kuna selles kavast oli teatatud eelnõuna ja seega ei olnud komisjon seda heaks kiitnud ja see ei olnud abi andmise ajal jõus.

⁽⁴¹⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 29. aprill 2004, Itaalia vs. komisjon, C-91/01, ECLI:EU:C:2004:244, punkt 50; kohtuotsus, Üldkohus, 14. oktoober 2004, Pollmeier Malchow, T-137/02, ECLI:EU:T:2004:304, punkt 61.

⁽⁴²⁾ Soovituse 2003/361/EÜ põhjendus 12.

⁽⁴³⁾ Vt ka menetluse algatamise otsuse põhjendus 61.

⁽⁴⁴⁾ Vt ka menetluse algatamise otsuse põhjendus 61.

- (244) Eespool põhjendustes 217–240 nimetatud põhjustel ei saa sellist abi käsitada ka abina, mis on antud grupierandi alla kuuluva kava SA.49594 (2017/XA) alusel, kuna seda anti suurettevõtjatele, ent grupierandi alla kuuluva kava kohaldamisala piirdus VKEdega.
- (245) Seega ei antud põhjenduses 3 osutatud üksikabi abikava alusel ja seega on tegemist „üksikabiga“ nõukogu määruse (EL) 2015/1589 ⁽⁴⁵⁾ artikli 1 punkti e tähenduses.
- (246) Samuti selgus ametliku uurimise käigus, et eespool põhjenduses 97 loetletud ettevõtjatest anti 17. jaanuaril 2018 üksikabi ettevõtjale ZEV Šaratice, a.s (edaspidi „ZEV Šaratice“) ⁽⁴⁶⁾. Abi andmise kuupäeval tuli ettevõtjat ZEV Šaratice käsitada suurettevõtjana, nagu on selgitatud allpool.
- (247) Tšehhi ametiasutuste esitatud teabe kohaselt sai LUKROM, spol. s.r.o (edaspidi „LUKROM“) 10. veebruaril 2017 ettevõtja ZEV Šaratice suurosanikuks, omandades 62,52 % selle aktsiatest. See osalus suurenes 2017. aasta lõpuks veelgi järkjärguliste aktsiate ostude kaudu 70,2 %ni. Tšehhi ametiasutuste andmetel muutusid äriühingud ZEV Šaratice ja LUKROM alates 10. veebruarist 2017 aktsiate enamusosaluse tõttu seotud äriühinguteks põllumajanduse grupierandi määruse I lisa artikli 3 lõike 3 punkti a tähenduses.
- (248) Oma märkustes viitasid Tšehhi ametiasutused Üldkohtu otsusele kohtuasjas T-745/17 (põhjendus 110). Nende arvates jõudis Üldkohus selles otsuses järeldusele, et määruse (EL) nr 651/2014 („üldise grupierandi määrus“) I lisa artikli 4 lõige 2 kehtib ka ühinemiste ja omandamiste puhul (põhjendus 110).
- (249) Selle juhtumi olukord erines aga ettevõtja ZEV Šaratice olukorrast käesolevas juhtumis: kohtuasjas T-745/17 sai abisaajast VKE, kuna aktsiad anti üle teisele äriühingule. Käesoleval juhul on olukord vastupidine: suurettevõtja LUKROM omandas enamuse ettevõtja ZEV Šaratice aktsiatest.
- (250) LUKROMi 2017. aasta raamatupidamisarvestus suleti 31. detsembril 2017. Aastabilansi kogumaht oli 2 742 344 000 Tšehhi krooni (ligikaudu 107 miljonit eurot ⁽⁴⁷⁾). Samal perioodil oli LUKROMi töötajate keskmine arv bilansi kohaselt 301, millele lisandus 372 töötajat teistest selle äriühingu bilansis kajastatud ettevõtetest. Need andmed näitavad, et LUKROM oli 2017. aastal suurettevõtja.
- (251) LUKROMi 2016. aasta raamatupidamisarvestus suleti 31. detsembril 2016. Aastabilansi kogumaht oli 2 346 940 Tšehhi krooni (ligikaudu 86,8 miljonit eurot ⁽⁴⁸⁾). Samal perioodil oli LUKROMi töötajate keskmine arv bilansi kohaselt 299, millele lisandus 375 töötajat teistest selle äriühingu bilansis kajastatud ettevõtetest. Need andmed näitavad, et LUKROM oli 2016. aastal suurettevõtja.
- (252) Seetõttu leiab komisjon, et Tšehhi ametiasutuste viidatud kohtuotsus ei ole käesoleval juhul üldise grupierandi määruse I lisa kohaldamiseks asjakohane (vt ka põhjendus 229).
- (253) Täiendava õigusliku analüüsi raames kohaldab komisjon siiski samu põhimõtteid, mida Üldkohus on kõnealuses kohtuotsuses väljendanud.
- (254) Nagu on sätestatud kõnealuse kohtuotsuse punktis 94, peavad nii riiklikud asutused kui ka komisjon täpselt kindlaks määrama asjakohase heakskiidetud arvestusperioodi ja aasta, et arvutada ühiselt vastavad andmed üldise grupierandi määruse I lisa artikli 2 lõike 1 tähenduses, kooskõlas kõnealuse lisa artikli 3 lõike 3 ja artikli 4 lõikega 2, ning täpsustama, millist äriühingut või milliseid äriühinguid tuleb selleks arvesse võtta.

⁽⁴⁵⁾ Nõukogu 13. juuli 2015. aasta määrus (EL) 2015/1589, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 kohaldamiseks (ELT L 248, 24.9.2015, lk 9, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2015/1589/oj>).

⁽⁴⁶⁾ ZEV Šaratice sai põhjenduses 3 osutatud üksikabi summas 234 722 Tšehhi krooni (ligikaudu 9 351 eurot; 17. jaanuari 2018. aasta vahetuskurs: 1 euro = 25,371 Tšehhi krooni).

⁽⁴⁷⁾ 2017. aasta detsembri vahetuskurs: 1 euro = 25,647 Tšehhi krooni.

⁽⁴⁸⁾ 2016. aasta detsembri vahetuskurs: 1 euro = 27,03 Tšehhi krooni.

- (255) Üldkohus leidis kõnealuse kohtuotsuse punktis 93 veel, et arvesse tuleb võtta ka andmeid äriühingu kohta, mille kontrolli all abisaaja teostas olulise osa oma majandustegevusest asjaomase arvestusperioodi jooksul.
- (256) Kõnealuse kohtuotsuse kohaldamisel käesolevale olukorrale hindab komisjon ettevõtja ZEV Šaratice ja LUKROMi andmeid koos. Sellises ühises arvutuses võetakse arvesse põllumajanduse grupierandi määruse I lisa artikli 4 lõike 2 mõtet, nagu Üldkohus rõhutas kohtuasjas T-745/17 tehtud otsuse punktis 94. Vastasel juhul oleks võimalik VKE määratlusest puhtalt formaalsete vahenditega kõrvale hoiduda. Tõepoolest, kui VKE määratluse analüüs tehtaks kaks aastat enne ettevõtja struktuurilist ümberkujundamist tehingu kummagi poole kohta eraldi, oleks järelduseks alati VKE määratluse laiendamine, mis oleks vastuolus vajadusega tõlgendada põllumajanduse grupierandi määruse I lisa artikli 4 lõiget 2 rangelt (põhjendus 230) ja selle vaimus.
- (257) Asjaomase heakskiidetud arvestusperioodi puhul olid abi andmise kuupäevale eelnenud kaks arvestusperioodi 2017. ja 2016. aasta.
- (258) Ettevõtja ZEV Šaratice 2017. aasta raamatupidamisarvestus suleti 31. detsembril 2017. Aastabilansi kogumaht oli 120 286 000 Tšehhi krooni (ligikaudu 4,69 miljonit eurot⁽⁴⁹⁾). Samal perioodil oli ettevõtja ZEV Šaratice aastaaruandes näidatud kaheksa töötajat.
- (259) Ettevõtja ZEV Šaratice 2016. aasta raamatupidamisarvestus suleti 31. detsembril 2016. Aastabilansi kogumaht oli 120 286 000 Tšehhi krooni (ligikaudu 4,39 miljonit eurot⁽⁵⁰⁾). Samal perioodil oli ettevõtja ZEV Šaratice aastaaruandes näidatud üheksa töötajat.
- (260) Nagu eespool põhjendustes 250 ja 251 märgitud, näitavad ettevõtja ZEV Šaratice sidusettevõtja (LUKROM) raamatupidamisaruanded abi andmise kuupäevale eelnenud kahe arvestusperioodi kohta, et see sidusettevõtja üksi on üldise grupierandi määruse I lisa tähenduses suurettevõtja.
- (261) Seetõttu oli ZEV Šaratice vastavalt põllumajanduse grupierandi määruse I lisa artikli 2 lõikele 1 abi andmise kuupäeval, st 17. jaanuaril 2018, põllumajanduse grupierandi määruse I lisa tähenduses seotud suurettevõtjaga ja seega osa sellest. Sellest tulenevalt ei olnud ettevõtja ZEV Šaratice kava SA.49594 (2017/XA) alusel abikõlblik, kuna selline abi oli kättesaadav ainult VKEdede.
- (262) Mis puudutab eespool põhjenduses 97 loetletud teisi äriühinguid, siis Tšehhi ametiasutused ei ole selgitanud, miks neid äriühinguid kontrolliti, kuna Tšehhi ametiasutuste esitatud teabe kohaselt ei antud neile alates 1. jaanuarist 2018 abi kindlustusmaksete tasumiseks.

7.3.3. Üksikabi ebaseaduslikkus

- (263) Kuna üksikabi anti suurettevõtjatele, ei kuulu see ühegi põllumajanduse grupierandi määruse kategooria alla.
- (264) Kuna kõnealust üksikabi ei antud ühegi heakskiidetud kava alusel ja seda ei saanud põllumajanduse grupierandi määruse alusel teatamiskohustusest vabastada, kinnitab komisjon oma esialgseid kahtlusi ja leiab, et suurettevõtjatele juba antud üksikabi on ebaseaduslik⁽⁵¹⁾.

7.4. Üksikabi kokkusobivus siseturuga

7.4.1. Kohaldatavad suunised

- (265) Vastavalt 2023. aasta suuniste punktile 656 hinnatakse ebaseaduslikku abi selle andmise kuupäeval kehtinud eeskirjade alusel. Seetõttu hindab komisjon käesolevas otsuses enne komisjoni heakskiitu antud abi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti c alusel ning kogu enne 1. jaanuari 2023 antud üksikabi (põhjendus 3) 2014. aasta suuniste alusel.

⁽⁴⁹⁾ 2017. aasta detsembri vahetuskurss: 1 euro = 25,647 Tšehhi krooni.

⁽⁵⁰⁾ 2016. aasta detsembri vahetuskurss: 1 euro = 27,03 Tšehhi krooni.

⁽⁵¹⁾ Menetluse algatamise otsuse põhjendused 42 ja 50.

7.4.2. ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkt c ja kohaldatavad suunised

- (266) ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti c kohaselt võib siseturuga kokkusobivaks pidada abi teatud majandustegevuse või teatud majanduspiirkondade arengu soodustamiseks, kui niisugune abi ei mõjuta ebasoovitavalt kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega.
- (267) Seega et abi oleks ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti c alusel siseturuga kokkusobiv, peab see i) soodustama teatava majandustegevuse või teatavate piirkondade arengut (positiivne tingimus) ja ii) ei tohi mõjutada kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega (negatiivne tingimus). Need kaks tingimust on kumulatiivsed.
- (268) Komisjon hindab, kas need kaks tingimust on kohaldatavate suuniste, st 2014. aasta suuniste kohaselt täidetud. Konkreetselt kohaldatakse käesoleval juhul I osa 3. peatükki (Siseturuga kokkusobivuse hindamine ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti c alusel), nagu seda on tõlgendanud Euroopa Kohus kohtuasjas C-594/18 P, ⁽⁵²⁾ ja II osa punkti 1.2.1.6 (Abi kindlustusmaksete tasumiseks).

7.4.3. Kas abi soodustab teatava majandustegevuse arengut?

7.4.3.1. Majandustegevuse kindlaksmääramine

- (269) Komisjon märgib, et üksikabi eesmärk oli toetada põllumajandustootjaid riskide ja kriisiolukordade korral, motiveerides neid kindlustust sõlmima. Kindlustus on oluline riski- ja kriisijuhtimise vahend põllumajandussektoris, mis on sageli mõjutatud sellistest sündmustest. Sel viisil toetab abi põllumajandussaaduste esmatootmist (põhjendus 9).
- (270) Vastavalt 2014. aasta suuniste punktile 44 peaks abi põllumajandus- ja metsandussektoris ning maapiirkondades olema tihedalt seotud ÜPPga, olema sidus nende suuniste punktis 10 nimetatud maaelu arengu eesmärkidega ja vastama põllumajandusturgude ühise korralduse eeskirjadele.
- (271) Vastavalt 2014. aasta suuniste punktile 46 leiab komisjon, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 ⁽⁵³⁾ ja selle rakendusaktide ja delegeeritud õigusaktide alusel või nende nõuetele vastavalt ning samuti maaelu arengu programmi raames toimuva täiendava riikliku rahastamisena võetavad meetmed on juba oma olemuselt maaelu arengu eesmärkidega kooskõlas ja aitavad kaasa nende saavutamisele.
- (272) Käesolevat abi ei kaasrahastatud Tšehhi maaelu arengu programmi meetme raames, kuid see oli kavandatud kooskõlas maaelu arengu eesmärkidega (põhjendus 63).
- (273) Seetõttu leiab komisjon, et abi soodustas majandustegevust, kuna see suurendas põllumajandussaaduste esmatootmise konkurentsivõimet ja vastupidavust.

7.4.3.2. Ergutava mõju puudumine

- (274) Vastavalt 2014. aasta suuniste punktile 66 on abil ergutav mõju, kui abi muudab ettevõtja käitumist nii, et ta hakkab tegelema sektori arengut toetava lisategevusalaga, mida ta ilma abita ei teeks või teeks piiratult või teistmoodi. Abiga ei tohi subsideerida sellise tegevuse kulusid, mida ettevõtja teeks niisamagi, ning sellega ei tohi hüvitada majandustegevuse tavalist äririski.

⁽⁵²⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 22. september 2020, Austria vs. komisjon, C-594/18 P, ECLI:EU:C:2020:742.

⁽⁵³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1305/oj>).

- (275) Vastavalt 2014. aasta suuniste punktile 67 käsitatakse ühepoolseid riigiabi meetmeid, mille eesmärk on lihtsalt parandada ettevõtjate finantsseisundit, kuid mis ei aita mingil viisil kaasa sektori arengule, eelkõige abi, mida antakse üksnes hinna, koguse, tootmisühiku või tootmisvahendite ühiku alusel, siseturuga kokkusobimatu tegevusabina. Lisaks kahjustab selline abi oma olemuse tõttu tõenäoliselt ka siseturukorralduse mehhanisme.
- (276) Abi anti kindlustusmaksete kulude katteks (põhjendus 21). Seega ei subsideeritud sellega tegevuse kulusid, mida ettevõtja oleks igal juhul kandnud, ega hüvitatud majandustegevuse tavalist äririski, ning selle eesmärk ei olnud lihtsalt parandada ettevõtjate finantsolukorda.
- (277) 2014. aasta suuniste punkti 70 kohaselt puudub abil abisaajale ergutav mõju, kui asjaomase projekti või tegevusega seonduvat tööd on alustatud juba enne abisaaja abitaotluse esitamist riigiasutusele. 2014. aasta suuniste punkti 35 alapunkti 25 kohaselt on „projekti või tegevusega seotud tööde algus“ investeringuga seotud tegevuse või ehitustööde alustamine või esimene kindel kohustus tellida seadmeid või teenuseid või muu kohustus, mis teeb projekti või tegevuse pöördumatuks, olenevalt sellest, kumb on varajasem.
- (278) Vastavalt 2014. aasta suuniste punktile 71 peab abitaotlus sisaldama vähemalt taotleja nime ja ettevõtja suurust, projekti või tegevuse kirjeldust, sealhulgas selle asukohta ning algus- ja lõppkuupäeva, projekti läbiviimiseks vajalikku abisummat ja abikõlblikke kulusid.
- (279) Lisaks peavad vastavalt suuniste punktile 72 suurettevõtjad taotluses kirjeldama olukorda juhul, kui abi ei antaks (st vastupidist stsenaariumi või alternatiivset projekti või tegevust), ning esitama taotluses kirjeldatud vastupidise stsenaariumi toetuseks dokumentaalsed tõendid. Vastavalt suuniste punktile 73 peab abi andev asutus taotlusvormi kättesaamisel kontrollima vastupidise stsenaariumi usaldusväärsust ja kinnitama, et abil on soovitud ergutav mõju. Vastupidine stsenaarium on usutav, kui see on ehtne ja seotud otsuse tegemise tingimustega ajal, mil abisaaja teeb asjaomase projekti või tegevuse kohta otsuse.
- (280) Nagu tuleneb menetluse algatamise otsuse põhjendusest 67, algatas komisjon üksikabi puhul menetluse vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 108 lõikele 2, kuna abi oli antud suurettevõtjatele ebaseaduslikult, sest oli kahtlusi seoses i) vastupidise stsenaariumi esitamise ja ii) taotluse esitamise ajaga (vt ka põhjendus 8).
- (281) Vastupidise stsenaariumi esitamine
- (282) Oma märkustes menetluse algatamise otsuse kohta vaidlustasid Tšehhi ametiasutused põllumajanduse grupierandi määruse I lisa artikli 4 lõike 2 komisjonipoolse tõlgenduse ja väitsid, et abi ei anta abisaajatele, kes ei vasta põllumajanduse grupierandi määruse I lisas sätestatud VKEd määratlusele⁽⁵⁴⁾ (põhjendused 99–110).
- (283) Tšehhi ametiasutused kinnitasid siiski, et ükski abisaaja, kes on saanud abi kava SA.49594 (2017/XA) alusel, ei ole esitanud vastupidist stsenaariumi (põhjendus 98).
- (284) Tšehhi ametiasutused ei vaidlusta seda, et kavas SA.49594 (2017/XA) ei olnud sätestatud nõuet esitada eelnevalt vastupidine stsenaarium. Samuti ei palunud need asutused komisjonil kõrvale kalduda 2014. aasta suunistes sätestatud nõudest⁽⁵⁵⁾.
- (285) Sellest tulenevalt leiab komisjon, et ametliku uurimise esimene alus on leidnud kinnitust, kuna ebaseaduslikku üksikabi saanud suurettevõtjad ei esitanud eelnevalt vastupidist stsenaariumi, mis oleks tõendanud abi ergutavat mõju.

⁽⁵⁴⁾ Tšehhi märkus ei puuduta suuri abisaajaid, kellelt abi on juba tagasi nõutud, nagu on selgitatud käesoleva otsuse põhjenduses 102.

⁽⁵⁵⁾ Menetluse algatamise otsuse põhjendus 47.

7.4.3.3. Järeldus ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punktis c sätestatud esimese (positiivse) tingimuse kohta

- (286) Kuna nõuetekohaselt kindlaksmääratud ergutav mõju puudub, ei saa kõnealust üksikabi pidada teatava majandustegevuse või teatava piirkonna arengut soodustavaks.

7.4.4. Järeldus üksikabi siseturuga kokkusobivuse kohta

- (287) Suurettevõtjatele juba antud üksikabi selliste kindlustusmaksete tasumiseks, mis katavad kahju, mille on põllumajanduskultuuridele ja kariloomadele tekitanud loodusõnnetused, ebasoodsad ilmastikutingimused ning taimekahjustajad või loomataudid (põhjendus 3), ei saa pidada teatava majandustegevuse või teatava piirkonna arengu soodustamiseks.
- (288) Seetõttu ei saa sellist üksikabi pidada siseturuga kokkusobivaks vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punktile c (nagu seda on tõlgendatud 2014. aasta suuniste valguses), ilma et oleks vaja uurida selles sättes esitatud teist, negatiivset tingimust.

8. TAGASINÕUDMINE

- (289) ELi toimimise lepingu artikli 108 lõike 2 ja liidu kohtute väljakujunenud kohtupraktika kohaselt võib komisjon juhul, kui ta leiab, et abi ei ole siseturuga kokkusobiv, otsustada, et asjaomane liikmesriik peab seda abi muutma või selle andmise lõpetama⁽⁵⁶⁾. Samuti on liidu kohtud korduvalt sedastanud, et liikmesriigi kohustus lõpetada sellise abi andmine, mida komisjon peab siseturuga kokkusobimatuks, on ette nähtud selleks, et taastada varasem olukord⁽⁵⁷⁾.
- (290) Sellega seoses on liidu kohtud sedastanud, et see eesmärk on täidetud, kui abisaaja on ebaseadusliku abina saadud summad tagasi maksnud, loobudes sel moel eelisest, mis tal siseturul konkurentide ees oli, ja abi andmisele eelnenud olukord on taastatud⁽⁵⁸⁾.
- (291) Määruse (EL) 2015/1589 artikli 16 lõikes 1 on kooskõlas kohtupraktikaga sätestatud, et „[k]ui ebaseadusliku abi korral tehakse negatiivne otsus, nõuab komisjon, et kõnealune liikmesriik peab võtma kõik vajalikud meetmed, et abisaajalt abi tagasi saada („tagastamisotsus“). Komisjon ei nõua abi tagastamist, kui see on vastuolus liidu õiguse üldpõhimõttega“.
- (292) Seega on Tšehhi kohustatud nõudma ebaseadusliku ja siseturuga kokkusobimatu üksikabi (põhjendus 261) tagasi äriühingult ZEV Šaratice, a.s. ja kõikidelt teistelt abisaajatelt, kes olid kõnealuse üksikabi andmise ajal suurettevõtjad, välja arvatud juhul, kui abi vastas kõikidele komisjoni määruses (EL) nr 1408/2013⁽⁵⁹⁾ sätestatud tingimustele või kui ametliku uurimise ajal tugineti ELi õiguse üldpõhimõtte kohaldamisele. Abi tuleb tagasi nõuda alates kuupäevast, mil abi abisaaja käsutusse anti, kuni selle tegeliku tagasimaksmiseni. Tagasinõutava abisumma pealt tuleb arvestada intressi kuni abi tegeliku tagasimaksmiseni.

⁽⁵⁶⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 12. juuli 1973, komisjon vs. Saksamaa, C-70/72, ECLI:EU:C:1973:87, punkt 13.

⁽⁵⁷⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 21. märts 1990, Belgia vs. komisjon, C-142/87, ECLI:EU:C:1990:125, punkt 66.

⁽⁵⁸⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 17. juuni 1999, Belgia vs. komisjon, C-75/97, ECLI:EU:C:1999:311, punktid 64 ja 65.

⁽⁵⁹⁾ Komisjoni 18. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1408/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes põllumajandussektoris (ELT L 352, 24.12.2013, lk 9, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1408/oj>).

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Kava on ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti c alusel siseturuga kokkusobiv.

Artikkel 2

Suurettevõtjatele juba antud üksikabi selliste kindlustusmaksete tasumiseks, mis katavad kahju, mille on põllumajanduskultuuridele ja kariloomadele tekitanud loodusõnnetused, ebasoodsad ilmastikutingimused ning taimekahjustajad või loomataudid, anti ELi toimimise lepingu artikli 108 lõiget 3 rikkudes ja on siseturuga kokkusobimatu.

Artikkel 3

1. Tšehhi nõuab artiklis 2 osutatud siseturuga kokkusobimatu riigiabi tagasi.
2. Tagasinõutavatelt summadelt arvestatakse intressi alates nende suurettevõtjatest abisaajate käsutusse andmise kuupäevast kuni nende tegeliku tagasimaksmiseni.
3. Intress arvutatakse liitintressina kooskõlas komisjoni määruse (EÜ) nr 794/2004 ⁽⁶⁰⁾ (muudetud komisjoni määrusega (EÜ) nr 271/2008 ⁽⁶¹⁾) V peatükiga.

Artikkel 4

1. Kooskõlas määruse (EL) 2015/1589 artikli 16 lõikega 3 nõutakse artiklis 2 osutatud abi tagasi viivitamata ja tõhusalt ⁽⁶²⁾.
2. Tšehhi tagab käesoleva otsuse rakendamise nelja kuu jooksul alates otsuse teatavakstegemise kuupäevast.

Artikkel 5

1. Nelja kuu jooksul alates käesolevast otsusest teatamisest esitab Tšehhi komisjonile järgmise teabe:
 - a) täielik loetelu abisaajatest, kes on komisjoni määruse (EL) 2022/2472 ⁽⁶³⁾ I lisas määratletud suurettevõtjad, kes ei ole oma taotluses esitanud vastupidist stsenaariumi ja on saanud artiklis 2 osutatud siseturuga kokkusobimatut abi;
 - b) neilt abisaajatelt tagasinõutav kogusumma (abi põhisumma ja intress);
 - c) käesoleva otsuse täitmiseks juba võetud ja kavandatud meetmete üksikasjalik kirjeldus;
 - d) dokumendid, mis tõendavad, et abisaajatele on antud korraldus abi tagasi maksta.

⁽⁶⁰⁾ Komisjoni 21. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 794/2004, millega rakendatakse nõukogu määrust (EL) 2015/1589, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 kohaldamiseks (ELT L 140, 30.4.2004, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2004/794/oj>).

⁽⁶¹⁾ Komisjoni 30. jaanuari 2008. aasta määrus (EÜ) nr 271/2008, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 794/2004, millega rakendatakse nõukogu määrust (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks (ELT L 82, 25.3.2008, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2008/271/oj>).

⁽⁶²⁾ Nõukogu 13. juuli 2015. aasta määruse (EL) 2015/1589 (millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad ELi toimimise lepingu artikli 108 kohaldamiseks) artikli 16 lõige 3.

⁽⁶³⁾ Komisjoni 14. detsembri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2472 Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi põllumajandus- ja metsandussektoris ja maapiirkondades tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 327, 21.12.2022, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2472/oj>).

2. Tšehhi teavitab komisjoni käesoleva otsuse täitmiseks võetud riiklike meetmetega seotud edusammudest seni, kuni artiklis 2 osutatud abi on lõplikult tagasi makstud. Tšehhi esitab komisjoni taotlusel viivitamata teabe käesoleva otsuse täitmiseks juba võetud ja kavandatud meetmete kohta. Samuti esitab ta üksikasjaliku teabe suurettevõtjast abisaajatelt juba tagasi saadud abisummade ja intressi kohta.

Artikkel 6

Käesolev otsus on adresseeritud Tšehhi Vabariigile.

Artikkel 7

1. Ilma et see piiraks määruse (EL) 2015/1589 artikli 30 kohaldamist, võib komisjon avalikustada siseturuga kokkusobimatut abi saanute nimed ning käesoleva otsuse kohaldamisel tagasinõutavad abisummad ja intressid.

2. Kui käesolev otsus sisaldab konfidentsiaalset teavet, mida ei tohiks avaldada, palume sellest komisjonile teatada 15 tööpäeva jooksul alates otsuse kättesaamisest. Kui komisjon ei ole nimetatud tähtajaks põhjendatud taotlust saanud, käsitatakse seda kui nõusolekut otsuse täieliku teksti avaldamisega. Konfidentsiaalset teavet täpsustav taotlus tuleb saata elektrooniliselt aadressil:

European Commission
Directorate-General for Competition
State Aid Greffe
1049 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

Stateaidgreffe@ec.europa.eu

Brüssel, 29. juuli 2025

Komisjoni nimel
juhtiv asepresident
Teresa RIBERA